

De Naam van
onze Vader

יהוה

Geliefde broers en zussen,

De grondtekst van de Bijbel spreekt bijna zeventuizend maal over de Godsnaam JHWH. Volgens de Joodse traditie mag deze Naam echter niet worden uitgesproken en daarom spreken de Joden deze uit als Here. De Christelijke traditie gaat nog een stapje verder door de naam JHWH zelfs in de Schriften te vervangen door de titel HERE, geschreven met vier hoofdletters om aan te geven dat hier eigenlijk de naam JHWH staat.

Zowel de Joodse als de Christelijke traditie zijn geworteld in een diep respect voor de naam van JHWH. Het derde gebod schrijft ons namelijk voor dat we de naam van JHWH niet mogen misbruiken (Ex 20:7) en de beste manier om misbruik te voorkomen is de Naam gewoonweg niet meer te gebruiken. Daarbij komt nog, dat we het als onbeleefd beschouwen als een kind zijn aardse vader aanspreekt met zijn voornaam. Om deze reden verkiezen sommigen om de Naam van onze hemelse Vader ook niet uit te spreken.

Desalniettemin ben ik voor mijzelf tot de conclusie gekomen, dat de naam JHWH niet uit de Bijbeltekst zou mogen worden verwijderd. Alle woorden van God zijn immers geheel zuiver (Spr 30:5) en wij mogen daaraan niets afdoen en ook mogen wij daaraan niets toevoegen (Spr 30:6). Toch doen wij af aan de woorden van God als wij zijn Naam bijna zeventuizend maal uit de Bijbeltekst verwijderen en eveneens doen wij toe aan de woorden van God als wij bijna zeventuizend maal de titel HERE toevoegen aan de Bijbeltekst. Het is dus uit liefde voor het zuivere woord van God, dat ik persoonlijk graag zou zien, dat de naam JHWH in de Bijbeltekst mag blijven staan.

Het is een geheel ander verhaal of men die geschreven Naam ook poogt uit te spreken. De meest gangbare uitspraak (Jehovah) is namelijk zeker niet de oorspronkelijke uitspraak en zelfs de meest waarschijnlijke uitspraak (Jahweh) is niet 100% zeker. Daarbij komt nog, dat de Naam alleen op een zinvolle en eerbiedige wijze mag worden gebruikt (Ex 20:7, Deut 5:11) en dat iemand die de Naam uitsprekt, moet breken met de ongerechtigheid (2Tim 2:19). Deze voorwaarden maken het uitspreken van de Naam een bijzonder persoonlijke aangelegenheid waar niet licht over gedacht mag worden.

Om deze reden wil ik u middels deze Bijbelstudie zo goed mogelijk informeren over de naam JHWH. In het eerste hoofdstuk wordt toegelicht wat de betekenis is van een naam in de Bijbel, waarna de meest voorkomende Bijbelse benamingen voor God zullen worden besproken. In het tweede hoofdstuk komen verscheidene Bijbelse wetenswaardigheden aan bod betreffende de naam JHWH. Het derde hoofdstuk laat zien wat de rol is van de Naam in de gehele Bijbelse geschiedenis, vanaf de schepping tot in de verre toekomst, zowel voor het volk Israël als voor alle overige volken op aarde. Het voorlaatste hoofdstuk is speciaal gewijd aan de positie van de naam JHWH in de traditie van de adventkerk. In het laatste hoofdstuk wil ik u vervolgens nog enkele gedachten meegeven, die u kunnen helpen om voor uzelf vast te stellen wat de rol van de naam JHWH in uw eigen leven zou kunnen zijn.

U bent overigens vrij om deze Bijbelstudie zelfstandig te verveelvoudigen, zowel digitaal als op schrift, mits in ongewijzigde vorm. De uitgiftdatum van de huidige versie wordt rechts bovenaan elke bladzijde vermeld. De meest recente versie kunt u altijd gratis downloaden op www.onzeVaderheefteenNaam.nl

Tot eer van JHWH,

Wim Koning

Lid van het Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten, gemeente Rotterdam-Zuid

Omdat de meesten van ons het meest bekend zijn met de NBG'51 vertaling, wordt in deze Bijbelstudie uitsluitend uit deze Bijbelvertaling geciteerd. De titel HERE is daarbij terugvervangen door de oorspronkelijke naam JHWH. **De Nederlandse Unie heeft overigens al onze predikanten en lekenpredikers een exemplaar van de NBV Studiebijbel doen toekomen, in welke de naam JHWH reeds op alle correcte plaatsen wordt vermeld.** Deze uitgave wordt daarom van harte aanbevolen aan allen die het fijn vinden om de naam JHWH daadwerkelijk in de tekst te zien staan. Ook enkele andere Bijbelvertalingen geven de Godsnaam op enigerlei wijze weer in de tekst. Hier volgt een zo compleet mogelijke lijst van deze vertalingen, gesorteerd op taal:

Naam	Taal	Weergave Godsnaam
Nieuwe Wereld Vertaling	<i>allen</i>	Jehovah
American Standard Version 1901	Engels	Jehovah
Darby Translation	Engels	Jehovah
Jerusalem Bible	Engels	Yahweh
New Jerusalem Bible	Engels	Yahweh
World English Bible	Engels	Yahweh
Young's Literal Translation	Engels	Jehovah
Hrvatska Biblija (KS)	Kroatisch	Jahve
Maori Bible	Maori	Ihowa
NBV Studiebijbel	Nederlands	JHWH
Reina-Valera 1960	Spaans	Jehová
Reina-Valera 1995	Spaans	Jehová
Reina-Valera Antigua	Spaans	Jehová
Vietnamese Bible 1934	Vietnamees	Giê-hô-va

Inhoudsopgave

1 Namen	6
1.1 De betekenis van een naam	6
1.1.1 in het Hebreeuws	6
1.1.2 in de Bijbel	6
1.2 De benamingen van de Schepper	8
1.2.1 Titels van de Schepper	8
1.2.2 De Naam van de Schepper; JHWH	9
1.2.3 De betekenis van de naam JHWH	11
1.2.4 De uitspraak van de Naam; Jahweh, Jah of Ehjeh	12
1.2.5 Hoe de aartsvaders de Schepper noemden; El Shaddai	13
1.2.6 De verzwijgingen van de Naam; Adonai, Elohim en HaShem	14
1.2.7 De vervanging van de Naam; HERE	14
2 De Naam van onze Vader	15
2.1 Namen die zijn afgeleid van de Naam	15
2.1.1 Namen van de Schepper	15
2.1.2 Namen van de Messias	15
2.1.3 Namen van mensen uit de Bijbel	15
2.1.4 Namen van plaatsen	16
2.2 Het in ere houden van de Naam	17
2.2.1 Niets toedoen of afdoen aan de woorden van God	17
2.2.2 God houdt rekening met zijn Naam	17
2.2.3 De Naam mocht uitgesproken worden	17
2.2.4 De Naam moest wel uitgesproken te worden	19
2.2.5 Gods gedachten over het in onbruik raken van zijn Naam	19
2.3 Het omgaan met de Naam	20
2.3.1 Enkele eigenschappen van de Naam	20
2.3.2 Voorwaarden voor gebruik van de Naam	20
2.3.3 De rol van de Naam in de aanbidding van de God	21
2.3.4 Een juiste omgang met de Naam	22
2.3.5 Specifieke beloftes voor wie goed omgaat met de Naam	23
2.3.6 Een onjuiste omgang met de Naam	23
2.3.7 Specifieke straffen voor wie niet goed omgaat met de Naam	23
2.4 De verwijdering van de Naam uit de Bijbel	24
2.4.1 Het geschiedkundig aspect	24
2.4.2 Het profetisch aspect	25

3 De geschiedenis van de Naam in de Bijbel	28
3.1 Wie JHWH werkelijk is	28
3.1.1 Schepper en Eigenaar van hemel en aarde	28
3.1.2 De enige God	28
3.1.3 God over alle koninkrijken	28
3.2 De Naam in de geschiedenis van het volk Israël	29
3.2.1 Bekendmaking van de Naam aan Mozes	29
3.2.2 De engel van JHWH	29
3.2.3 De plaats Silo en de Naam	29
3.2.4 De tempel van Salomo en de Naam	29
3.2.5 Het uitroepen van de Naam over plaatsen, voorwerpen en mensen	30
3.2.6 Heiliging door de Naam	30
3.2.7 Gods aanwezigheid door de Naam	30
3.2.8 De Naam in het leven van Jezus	31
3.2.9 De Naam ten tijde van Jezus	31
3.2.10 De Naam in het Nieuwe Testament	31
3.3 De toekomst van de Naam	33
3.3.1 De persoonlijke taak van Jezus	33
3.3.2 De Naam voor het volk van JHWH	33
3.3.3 De Naam voor alle volken	33
4 Voor het Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten	34
4.1 De sabbat en de Naam	34
4.2 Zuster Ellen G. White	34
4.2.1 De naam Jehovah	34
4.2.2 Eerbiedig gebruik	35
4.3 Het liedboek voor de adventkerk	36
4.3.1 De voorkant van het liedboek	36
4.3.2 De liederen	37
5 Persoonlijke toepassing	38
5.1 Voor wanneer u de Bijbel vertaalt	38
5.2 Voor wanneer u de Bijbel leest of voorleest	38
5.3 Voor wanneer u tot God bidt	38
5.4 Voor uw relatie met Jezus	38
5.5 Voor wanneer u spreekt tot anderen	38
5.6 Enkele voorwaarden	38

1 Namen

1.1 De betekenis van een naam

Deze eerste paragraaf begint met enige uitleg over de betekenis van een naam. Allereerst stellen we vast wat een naam betekent in de Hebreeuwse taal en in het Hebreeuwse denken. Vervolgens zullen we bekijken wat de betekenis is van een naam in de Bijbel.

1.1.1 in het Hebreeuws

Wanneer het Oude Testament spreekt over een naam, dan staat daar in het Hebreeuws het woord *shem*. De letterlijke betekenis is evenals in het Nederlands "het woord waarmee iemand wordt genoemd", oftewel een *eigenaam* of *roepnaam*.

In het Hebreeuwse denken is iemands eigenaam onlosmakelijk verbonden met wie diegene werkelijk is. Een eigenaam is niet slechts een etiket, maar het is een weergave van het gehele individu. *Shem* kan daarom eveneens worden beschouwd als een verwijzing naar iemands *aanwezigheid* (zie bijvoorbeeld 1Kon 11:36).

Iemands aanwezigheid wordt merkbaar door zijn invloed op de naaste omgeving. In het Hebreeuwse denken is iemands eigenaam daarom onlosmakelijk verbonden met iemands macht. *Shem* kan daarom eveneens worden beschouwd als een verwijzing naar iemands *autoriteit* (zie bijvoorbeeld Deut 18:19).

Wanneer iemands autoriteit wordt erkend door anderen, dan wordt zijn roepnaam in verband gebracht met datgene wat hij heeft gedaan. Diegene kan daardoor zelfs bekend worden bij mensen die hem nog nooit hebben gezien, maar die wel van hem (dus van zijn roepnaam en van zijn daden) hebben gehoord. In zo'n geval kan *shem* worden beschouwd als een verwijzing naar iemands *bekendheid* (zie bijvoorbeeld Joz 9:9).

In het Hebreeuwse denken is een naam dus een roepnaam, waarmee iemand kan worden aangesproken, zoals dat ook het geval is in ons Westerse denken. Desalniettemin is een naam in het Hebreeuwse denken eveneens een verwijzing naar iemands aanwezigheid, naar zijn autoriteit en naar zijn bekendheid.

1.1.2 in de Bijbel

Volgens de Wet van Mozes moest een jongetje worden besneden op de achtste dag na zijn geboorte (Lev 12:2-3). Het werd vervolgens een traditie om pas op die dag de naam van het kind bekend te maken, zoals ook het geval was bij Johannes de Doper (Luc 1:59) en bij Jezus (Luc 2:21).

De naam die voor een kind werd gekozen, was meestal een weergave van de gedachte die de moeder had bij de geboorte van het kind. Deze gedachte kon te maken hebben met haar relatie tot God, met haar relatie tot haar man, met de manier waarop het kind werd geboren, met haar emotie tijdens de geboorte of met de uiterlijke verschijning van het kind. Zie Tabel 1 voor twintig voorbeelden uit de Bijbel.

Soms kreeg een kind een naam die verwees naar een toekomstig werk van God, welke Hij door dat kind zou gaan uitvoeren. Zo'n naam kwam altijd voort uit een profetisch inzicht of uit de boodschap van een engel. In dergelijke gevallen was het dus feitelijk God zelf, die deze kinderen hun naam gaf. Zie Tabel 2 voor drie voorbeelden uit de Bijbel.

In enkele gevallen kreeg iemand pas gedurende zijn leven een andere naam, hetgeen aangaf dat er in het leven van diegene een nieuwe geestelijke periode aanbrak. Ook in deze gevallen was het direct of indirect God zelf die deze mensen een nieuwe naam gaf. Zie Tabel 3 voor vier voorbeelden uit de Bijbel. Het is overigens een wijdverbreide misvatting dat Saulus pas later in zijn leven Paulus is gaan heten; de naam Paulus is namelijk gewoonweg de Latijnse versie van zijn Hebreeuwse naam Saul (zie Hand 13:9).

Tabel 1: Namen die door de moeder aan het kind werden gegeven

Reden voor de naam	Naam van het kind	Betekenis van de naam	Bijbeltekst
Relatie met God	Kain	Verkregen	Gen 4:1
	Set	In de plaats gesteld	Gen 4:25
	Juda	Lof	Gen 29:35
	Dan	Oordeel	Gen 30:6
	Issakar	Hij-brengt-loon	Gen 30:18
	Jozef	Toeneming	Gen 30:23
	Samuël	Gehoord-door-God	1Sam 1:20
Relatie met haar man	Ruben	Zie-uw-zoon	Gen 29:32
	Simeon	Horende	Gen 29:33
	Levi	Samenvoeging	Gen 29:34
	Zebulon	Bijwoning	Gen 30:20
	Manier van <i>geboorte</i>	Jakob	Hij-zal-verdringen
Peres		Doorbreking	Gen 38:29
Zerach		Morgenrood	Gen 38:30
Mozes		Uit-het-water-getrokken	Ex 2:10
Jabes		Dor	1Kron 4:9
Emotie		Naftali	Mijn worsteling
	Gad	Goed-geluk	Gen 30:11
	Aser	Gelukkig	Gen 30:13
Uiterlijk van het kind	Esau	Bedekt-met-haar	Gen 25:25

Tabel 2: Namen die God zelf aan enkele kinderen gaf

Reden voor de naam	Naam van het kind	Betekenis van de naam	Bijbeltekst
Profetisch inzicht	Noach	Vertroosting	Gen 5:29
Engelenboodschap	Johannes	Genadegift-van-JHWH	Luc 1:13-14
	Jezus	JHWH-redt	Mat 1:21

Tabel 3: Naamsveranderingen tijdens het latere leven

Oude naam	Nieuwe naam	Betekenis van de naam	Bijbeltekst
Abram	Abraham	Vader-van-velen	Gen 17:5
Sarai	Sara	Vorstin	Gen 17:15
Jakob	Israël	Worstelaar-met-God	Gen 32:28
Simon	Kefas / Petrus	Rotsman	Mar 3:16 / Joh 1:43

1.2 De benamingen van de Schepper

In deze paragraaf bespreken we allereerst de meest gebruikte titels waarmee de Schepper in de Bijbel wordt genoemd. Vervolgens bespreken we wat zijn enige echte Naam is en hoe deze Naam mogelijk uitgesproken zou kunnen worden. Als laatste bespreken we op welke manieren de Naam in de Joodse traditie wordt verzwegen en hoe deze in de Christelijke traditie wordt vervangen.

1.2.1 Titels van de Schepper

40 maal spreekt de Bijbel over de Schepper als de *Kadosh*, hetgeen betekent de *Heilige*.

48 maal spreekt de Bijbel over de Schepper als de *Shaddai*, hetgeen betekent de *Almachtige*.

228 maal spreekt de Bijbel over de Schepper als *El*, hetgeen betekent de *Krachtige* of *God*. Hoewel *El* wordt gebruikt om de Schepper mee aan te duiden, wordt deze titel ook 15 maal gebruikt voor afgoden.

52 maal spreekt de Bijbel over de Schepper als *Eloah*, hetgeen een verlenging is van de titel *El* en eveneens betekent de *Krachtige* of *God*. Hoewel *Eloah* wordt gebruikt om de Schepper mee aan te duiden, wordt deze titel ook 5 maal gebruikt voor afgoden.

81 maal spreekt de Bijbel over de Schepper als *Elah*, hetgeen de Aramese equivalent is van *Eloah* en eveneens betekent de *Krachtige* of *God*. Hoewel *Elah* wordt gebruikt om de Schepper mee aan te duiden, wordt deze titel ook 6 maal gebruikt voor afgoden.

2347 maal spreekt de Bijbel over de Schepper als *Elohim*, hetgeen letterlijk betekent *Goden*. Hoewel *Elohim* wordt gebruikt om de Schepper mee aan te duiden, wordt deze titel ook 217 maal gebruikt voor afgoden, tweemaal voor de profeet Mozes (Ex 4:16, Ex 7:1), tweemaal voor de Messias (Ps 45:7, Jes 9:5), eenmaal voor het toekomstige huis van David (Zach 12:8) en eenmaal voor de mensheid (Ps 8:6).

24 maal spreekt de Bijbel over de Schepper als *Adoon*, hetgeen betekent *Heer die macht heeft* en als *Adoniem* (= het meervoud van *Adoon*), hetgeen betekent *Heer die bezit*. Hoewel *Adoon* en *Adoniem* worden gebruikt om de Schepper mee aan te duiden, worden deze titels ook 297 maal gebruikt voor een gewoon mens, 12 maal voor een engel en tweemaal voor de Messias (Ps 110:1, Mal 3:1).

432 maal spreekt de Bijbel over de Schepper als *Adonai*, hetgeen betekent *mijn Adoniem*, oftewel *mijn Heer die mij bezit*. Deze titel was oorspronkelijk uitsluitend een aanspreektitel, maar werd door profeten ook gebruikt om met gezag te benadrukken namens wie zij spraken, namelijk met de zinsnede "Zo spreekt *Adonai* JHWH". De titel *Adonai* wordt uitsluitend gebruikt voor de Schepper.

In onze Nederlandse Bijbels zijn de meest gebruikte titels voor de Schepper dus *Heer* en *God*. Van deze beide titels blijkt slechts *Adonai* (vertaald als *Heer*) exclusief voor de Schepper gebruikt te worden. De rest van de Hebreeuwse woorden voor *Heer*, worden honderden keren gebruikt voor gewone mensen en een aantal keer voor engelen of voor de Messias. De Hebreeuwse woorden voor *God* worden in de Hebreeuwse tekst honderden keren gebruikt voor afgoden en een enkele keer voor de profeet Mozes, voor de Messias, voor het toekomstige huis van David en voor de mensheid. Weliswaar verwijzen de titels *Heer* en *God* voor ons gevoel uitsluitend naar de Schepper, maar in de Hebreeuwse tekst zijn beide titels verre van exclusief. Zie Tabel 4 voor een beknopt overzicht van deze titels.

Tabel 4: Titels voor de Schepper die eveneens gebruikt worden voor anderen

Benaming voor de Schepper	Nederlandse vertaling	Ook gebruikt voor
EI	God	Afgoden
Eloah	God	Afgoden
Elah	God	Afgoden
Elohim	God	Afgoden Mozes De Messias Het toekomstig huis van David De mensheid
Adoon / Adoniem	Heer	Gewone mensen Engelen De Messias

1.2.2 De Naam van de Schepper; JHWH

6528 maal spreekt de Bijbel over de Schepper als *JHWH*. Zie Figuur 1 voor de Hebreeuwse schrijfwijze van deze Naam. Taalkundig bezien is deze Naam is een vervoeging van het werkwoord HWH dat *zijn* betekent. In het Hebreeuwse denken betekent *zijn* niet slechts *bestaan*, maar omvat het werkwoord ook alle effecten van dat bestaan, zowel in het heden als in de toekomst. *JHWH* kan daarom worden vertaald met *Hij die is*, met *Hij die zal zijn* of met *Hij die zal blijken te zijn*.

Figuur 1: De Hebreeuwse schrijfwijze voor de naam JHWH

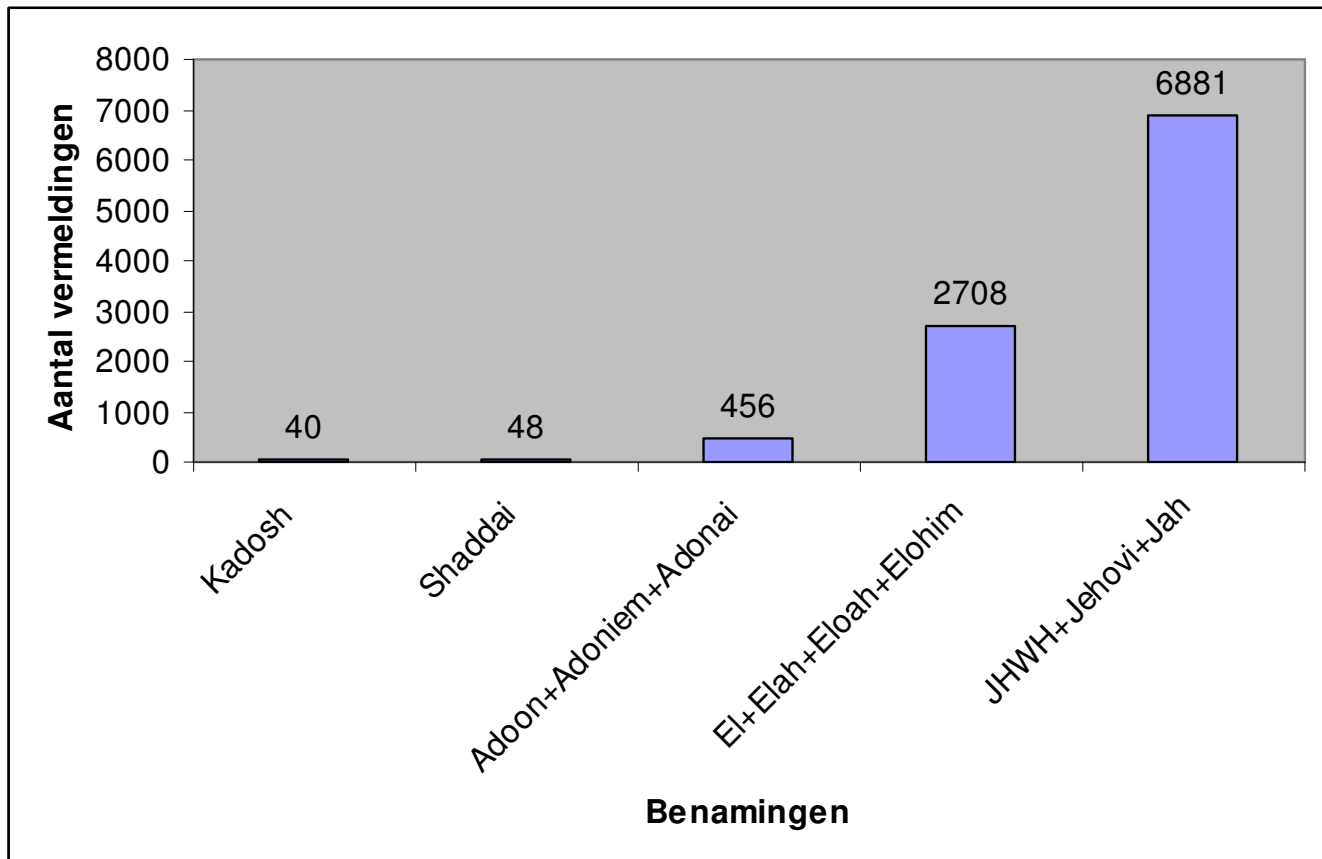


304 maal spreekt de Bijbel over de Schepper als *Jehovi*, hetgeen een variatie is op JHWH. Deze variant wordt voornamelijk gebezigd door de profeet Ezechiël, te weten 217 maal.

49 maal spreekt de Bijbel over de Schepper als *Jah*, hetgeen een literaire verkorting is van JHWH. Deze variant wordt voornamelijk gebezigd in de Psalmen, te weten 43 maal. Daarvan wordt het 22 maal gebruikt in de uitroep *Hallelujah!*, hetgeen betekent *Prijst Jah!*.

De naam JHWH wordt, evenals de variant Jehovi en de verkorting Jah, uitsluitend gebruikt voor de Schepper, bij elkaar welgeteld 6881 maal. Daarmee is de naam JHWH veruit de meest gebruikte benaming voor de Schepper. **Het is zelfs zo dat de naam JHWH bijna tweemaal zo vaak wordt gebruikt als de titels Heer en God tezamen.** Zie Figuur 2 voor het aantal vermeldingen van alle hierboven besproken benamingen voor de Schepper

Figuur 2: Het aantal vermeldingen van de meest voorkomende benamingen voor de Schepper



Naast het overweldigend aantal vermeldingen van de naam JHWH, is het eveneens noemenswaardig, dat de Schepper uitsluitend van deze Naam benadrukt dat het zijn eigen Naam is:

- Ex 3:15 Voorts zeide God tot Mozes: Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: **JHWH**, de God uwer vaderen, de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob, heeft mij tot u gezonden; **dit is mijn Naam voor eeuwig** en zo wil Ik aangeroepen worden van geslacht tot geslacht.
- Jes 42:8 **Ik ben JHWH, dat is mijn Naam**, en mijn eer zal Ik aan geen ander geven.
- Jer 16:21 Ik laat hen gewaarworden mijn hand en mijn kracht, en zij zullen weten, dat **mijn Naam is: JHWH**.

Daarbij mogen we nog de 78 maal rekenen dat de Schepper nadrukkelijk zegt "**Ik ben JHWH**".

Ook de profeten leggen de nadruk op de naam JHWH:

- Ex 15:3 JHWH is een krijgsheld; **JHWH is zijn Naam**.
- Ps 68:5 Zingt Gode, psalmzingt zijn Naam, baant de weg voor Hem die door de vlakten rijdt; **Jah is zijn Naam**, juicht dan voor zijn aangezicht.
- Ps 83:19 opdat zij weten, dat **alleen uw Naam is: JHWH**.
- Am 5:8 Hij, die Pleiaden en Orion heeft gemaakt; Hij, die donkerheid verkeert in ochtend, en die de dag tot nacht verduistert; Hij, die het water der zee heeft opgeroepen en uitgegoten over de oppervlakte der aarde, – **JHWH is zijn Naam!**
- Am 9:6 die in de hemel zijn opperzalen heeft gebouwd en zijn gewelf op aarde heeft gegrondvest, die het water der zee heeft opgeroepen en uitgegoten over de oppervlakte der aarde – **JHWH is zijn Naam**.

1.2.3 De betekenis van de Naam JHWH

- Ex 3:13-15 Daarop zeide Mozes tot God: Maar wanneer ik tot de Israëlieten kom en hun zeg: De God uwer vaders heeft mij tot u gezonden, en zij mij vragen: **hoe is zijn Naam** – wat moet ik hun dan antwoorden? Toen zeide God tot Mozes: **Ik ben, die Ik ben**. En Hij zeide: Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: **Ik ben** heeft mij tot u gezonden. Voorts zeide God tot Mozes: Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: **JHWH**... heeft mij tot u gezonden.

De naam *JHWH* uit vers 15 wordt door God op dezelfde wijze gebruikt als *Ik ben* uit vers 14. In het Hebreeuws staat daar *eHJeH*, hetgeen een onvoltooide vorm is van het werkwoord HJH. Een oudere vorm van dit werkwoord wordt geschreven als HWH. Het is zo goed als zeker, dat JHWH de onvoltooide vorm is van het werkwoord HWH in de derde persoon enkelvoud (d.w.z. de hij-vorm). Nadere bestudering van de werkwoordsvorm *ehjeh* zal dus eveneens inzicht opleveren in de betekenis van de naam JHWH.

Alwaar in de Nederlandse vertaling wordt gesproken over *Ik ben die Ik ben*, daar staan in het Hebreeuws de woorden *ehjeh asher ehjeh* (spreek uit: ee-jeh-sjer-ee-jeh). Dat is Gods directe antwoord wanneer Mozes Hem vraagt naar zijn Naam. Vervolgens geeft God hem de opdracht om over Hem te spreken als Ehjeh. Het mag duidelijk zijn dat de naam Ehjeh feitelijk een verkorting is van Gods zelfopenbaring aan Mozes toen Hij sprak *ehjeh asher ehjeh*. Bij nadere bestudering blijkt deze zelfopenbaring veel meer te omvatten dan in de Nederlandse vertaling kan worden weergegeven. *Ehjeh* kan namelijk worden vertaald met *Ik ben*, met *Ik zal zijn* of met *Ik zal blijken te zijn*. De uitspraak *ehjeh asher ehjeh* kan daarom op vele manieren worden opgevat:

- 1) Ik ben die Ik ben (Ik ben nu eenmaal wie Ik ben; Ik ben onveranderlijk)
- 2) Ik ben die Ik zal zijn (Je zult gaandeweg wel ontdekken wie Ik ben)
- 3) Ik ben die Ik zal blijken te zijn (Ik zal je door mijn daden laten zien wie Ik ben)
- 4) Ik zal zijn die Ik ben (Later zal ik nog steeds dezelfde zijn als die Ik vandaag ben)
- 5) Ik zal zijn die Ik zal zijn (Het is aan Mijzelf om mij bekend te maken)
- 6) Ik zal zijn die Ik zal blijken te zijn (Door mijn daden zul je ontdekken wie Ik ben)
- 7) Ik zal blijken te zijn die Ik ben (Door mijn latere daden zul je pas begrijpen wie nu tot je spreekt)
- 8) Ik zal blijken te zijn wie Ik zal zijn (Ik zal gaandeweg bepalen wat ik zal doen)
- 9) Ik zal blijken te zijn wie Ik zal blijken te zijn (Wacht maar af hoe Ik mij bekend zal maken)

De tekst die tussen haakjes is bijgevoegd, is slechts een mogelijke interpretatie van de tekst die daaraan voorafgaat. Vast staat echter, dat het bondige antwoord *ehjeh asher ehjeh* verscheidene boodschappen tegelijkertijd bevat: God maakt aan Mozes duidelijk dat Hij onveranderlijk is, dat Hij dingen zal doen waaruit zal blijken wie Hij werkelijk is, dat Mozes geduldig zal moeten afwachten en dat het alleen aan Hemzelf is om te bepalen hoe Hij zich bekendmaakt. Al deze boodschappen zitten verwerkt in de uitspraak *ehjeh asher ehjeh*, waarvan de naam Ehjeh een zeer kernachtige weergave is.

Aangezien de naam JHWH zo goed als zeker de hij-vorm is van hetzelfde werkwoord (zij het in een oudere vorm), kunnen we deze gehele openbaring eveneens beschouwen als **de betekenis van de naam JHWH: Hij is onveranderlijk en wie Hij werkelijk is, zal blijken uit zijn eigen handelen.**

1.2.4 De uitspraak van de Naam; Jahweh, Jah of Ehjeh

Het oorspronkelijke Hebreeuwse schrift maakte slechts gebruik van medeklinkers. Hoe de woorden moesten worden uitgesproken, dat leerde je in het dagelijks leven. Gedurende de middeleeuwen raakte het Hebreeuws echter steeds meer in onbruik bij de Joden, omdat zij toentertijd geen eigen land meer hadden en onder alle volken waren verspreid. Joodse geleerden, de Masoreten genaamd, hebben toen het Hebreeuwse schrift voorzien van allerlei tekentjes om de correcte uitspraak van de tekst officieel vast te leggen. Het was op dat moment al bijna duizend jaar de traditie om de naam JHWH niet uit te spreken en om die reden werd de naam JHWH als enige woord niet voorzien van de bijbehorende uitspraaktekentjes. Vandaag de dag hebben wij slechts de beschikking over de Masoretische teksten en daarom weten we niet 100% zeker wat de juiste uitspraak is van de naam JHWH.

Door de eeuwen heen zijn vele pogingen ondernomen om de uitspraak van de naam JHWH vast te stellen. Een zeer bekende uitspraak is die van *Jehova(h)*. Deze uitspraak is echter het resultaat van een misinterpretatie van de Masoretische teksten. De Joden hadden namelijk de traditie ontwikkeld om de titel Adonai uit te spreken in plaats van de naam JHWH. Om deze reden schreven de Masoreten de uitspraaktekentjes van de titel Adonai bij de naam JHWH. Deze combinatie werd door latere niet-Joodse tekstgeleerden opgevat als de uitspraak van de naam JHWH. Dit leidde tot de uitspraak JaHoWaH, namelijk JHWH met daartussenin de klinkers van Adonai. De uitspraak Jahowah is gaandeweg weer verbasterd tot Jehova(h), welke we terugvinden in enkele oude Bijbelvertalingen.

Het merendeel van de hedendaagse taalkundigen op het gebied van het oud-Hebreeuws gaat er echter vanuit dat de naam JHWH de onvoltooide vorm is van het werkwoord HWH in de derde persoon enkelvoud. Als dat werkelijk het geval is, dan heeft de uitspraak geklonken als **Jahweh**.

Zoals reeds opgemerkt (§1.2.2), hebben de psalmschrijvers veel gebruik gemaakt van de verkorting van de naam JHWH, namelijk Jah. Op grond van één bepaalde psalm mogen we ons gerechtigd voelen om deze verkorte Naam eveneens te gebruiken:

- Ps 68:5 Zingt Gode, psalmzingt zijn Naam, baant de weg voor Hem die door de vlakten rijdt; **Jah is zijn Naam**, juicht dan voor zijn aangezicht.

Er is nog een andere oplossing, welke het gehele probleem van de onbekende uitspraak omzeilt. Het is feitelijk een oplossing die door God zelf werd toegestaan aan Mozes:

- Ex 3:14-15 Hij zeide: Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: **Ehjeh heeft mij tot u gezonden**. Voorts zeide God tot Mozes: Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: **JHWH... heeft mij tot u gezonden**.

Het is opvallend dat God allereerst aan Mozes opdraagt om tot de Israëlieten te zeggen dat Ehjeh hem heeft gezonden, om pas daarna op te dragen om tot de Israëlieten te zeggen dat JHWH hem heeft gezonden. In principe werd het dus aan Mozes toegestaan om de naam Ehjeh op exact dezelfde wijze te gebruiken als de naam JHWH. Het grote voordeel van deze Naam is dat de uitspraak daarvan wél 100% zeker is. Desondanks bestaat er geen enkele Bijbeltekst waaruit blijkt dat Mozes de naam Ehjeh ook daadwerkelijk als Naam heeft gebruikt.

1.2.5 Hoe de aartsvaders de Schepper noemden; El Shaddai

Voordat de Schepper zich aan Mozes bekend maakte als JHWH (Ex 3:15), had Hij zich reeds tweemaal bekend gemaakt met een andere benaming, namelijk *El Shaddai*, oftewel *God de Almachtige*. Zo maakte de Schepper zich bekend aan Abraham (Gen 17:1) en aan Jacob (Gen 35:11) en zo wordt Hij daarom ook genoemd door Isaak (Gen 28:3) en Jacob (Gen 43:14, Gen 48:3).

- Ex 6:1-2 Voorts sprak God tot Mozes en zeide tot hem: Ik ben JHWH. Ik ben aan Abraham, Isaak en Jakob verschenen als El Shaddai, maar met mijn naam JHWH ben Ik hun niet bekend geweest.

Tegenover Mozes bevestigt de Schepper dus, dat Hij aan Abraham, Isaak en Jacob is verschenen als *El Shaddai*. Daarbij benadrukt Hij, dat zijn Naam JHWH is en dat Hij met die Naam niet bekend is geweest bij Abraham, Isaak en Jacob.

Toch zijn er een aantal teksten die lijken te impliceren dat de aartsvaders de naam JHWH toch moeten hebben gekend (Gen 14:22, Gen 15:2,8, Gen 18:30, Gen 21:33, Gen 22:14, Gen 24:3). Daarbij dienen we ons echter te beseffen dat het Mozes was die de eerste vijf boeken van de Bijbel heeft opgeschreven (Ex 24:4, Deut 31:22, Deut 31:24). Aangezien Mozes de naam JHWH had leren kennen als de belangrijkste Naam van de Schepper, is het bijna vanzelfsprekend, dat hij deze Naam ook gebruikte wanneer hij schreef over de relatie tussen JHWH en de aartsvaders. Deze gedachte wordt ondersteund door het feit, dat enkele van de bovengenoemde teksten de naam JHWH nog nader omschrijven in bewoordingen die zeker wél bekend waren bij de aartsvaders. Zo lezen we over “God, de Almachtige, de Schepper van hemel en aarde (Gen 14:22), “de eeuwige God” (Gen 21:33) en “de God van hemel en aarde” (Gen 24:3).

Voor de overige teksten, die lijken te impliceren dat de aartsvaders de naam JHWH wel degelijk gekend moeten hebben, kunnen de volgende zaken naar voren worden gebracht:

- Voor Mozes was de naam JHWH onlosmakelijk verbonden met het verbond tussen JHWH en zijn volk. Het auteurschap van Mozes zou dan een goede verklaring kunnen zijn voor het feit, dat God tijdens zijn verbondssluiting met Abram door hem wordt aangesproken met de woorden *Here JHWH* (Gen 15:2, Gen 15:8).
- Gen 18:30 spreekt in de grondtekst helemaal niet over de naam JHWH, maar over de titel Adonai.
- Het Hebreeuwse woord *shem* staat niet slechts voor iemands eigennaam, maar verwijst ook naar iemands aanwezigheid (§1.1.1). Het aanroepen van de naam van JHWH door Abram (Gen 21:33) is dus in de eerste plaats het roepen om zijn aanwezigheid. Een soortgelijke tekst vinden we reeds in Gen 4:26.
- In Gen 22:14 wordt Abrahams benaming van een plaats gebruikt om te verklaren hoe men in later tijd die plaats zou noemen. Het overduidelijke verschil tussen Abrahams uitspraak en de latere uitdrukking, geeft al aan dat het hier geen letterlijk citaat betreft.

Andere argumenten, die lijken te impliceren dat de naam JHWH niet als zodanig bekend was bij de aartsvaders, zijn de volgende:

- De aartsvader Jacob noemde een altaar *El Elohe Israël* (Gen 33:20), hetgeen betekent *El is de God van Israël*. Jacob verwijst hier overigens niet naar het volk Israël, maar naar de nieuwe naam die hij zojuist van God heeft gekregen (Gen 32:28). Hij zegt dus feitelijk: *El is mijn God!* Als Jacob de exclusieve naam JHWH had gekend dan zou hij waarschijnlijk niet de titel El hebben gebruikt, welke toentertijd tenslotte ook voor afgoden werd gebruikt.
- Bijna 200 eigennamen uit de Bijbel zijn afgeleid van de naam JHWH (§2.1.3). Het is veelzeggend, dat geen enkele van deze namen wordt vermeld voordat God aan Mozes zijn naam JHWH bekend maakte (Ex 3:15). De eerstgenoemde van deze namen is Jokebed (Ex 6:19). Zij was de moeder van Mozes, hetgeen erop lijkt te wijzen, dat de naam JHWH toch werd gebruikt alvorens de openbaring van de Naam aan Mozes. In de Talmoed wordt Jokebed echter geïdentificeerd met Sifra (Ex 1:15), hetgeen zou impliceren dat zij pas later de naam Jokebed is gaan dragen.

1.2.6 De verzwijgingen van de Naam; Adonai, Elohim en HaShem

Meer dan tweeduizend jaar geleden stopten de Joden reeds met het uitspreken van de naam JHWH. In plaats daarvan spraken zij een ander woord uit. In de geschreven tekst lieten zij de Naam echter gewoon staan en daarom kan er beter gesproken worden over een verzwijging van de Naam dan over een vervanging daarvan.

De meest gebruikte verzwijging is de titel Adonai, hetgeen vertaald kan worden met *mijn Heer (die mij bezit)*. Zoals reeds opgemerkt (§1.2.1), wordt deze titel exclusief gebruikt voor de Schepper en dus niet voor afgoden, engelen of mensen. Deze exclusiviteit geeft de titel Adonai de gevoelswaarde van een echte eigennaam.

De profeten begonnen hun Godsspraak regelmatig met de zinsnede "Zo spreekt Adonai JHWH". Wanneer in deze uitspraak de naam JHWH wordt vervangen door Adonai dan ontstaat de vreemde dubbelzegging *Adonai Adonai*. In dergelijke gevallen (dus wanneer de naam JHWH reeds wordt voorafgegaan door de titel Adonai) wordt de naam JHWH vervangen door de titel Elohim, hetgeen vertaald kan worden met God. Zoals reeds opgemerkt (§1.2.1), is deze titel verre van exclusief en wordt deze veelvuldig gebruikt voor afgoden. De vervanging van de naam JHWH door de titel Elohim is dus echt een noodoplossing om een vreemde dubbelspraak te voorkomen.

Een andere zeer veel gebruikte verzwijging is *HaShem*. Dit betekent letterlijk *de naam* met daarin de nadruk op *dé*. In het Nederlands kunnen we deze benadrukking beter weergeven met een hoofdletter en daarom wordt in deze Bijbelstudie doorlopend gesproken over *de Naam*. Deze verzwijging wordt evenals Adonai gebruikt bij het voorlezen van de Hebreeuwse heilige teksten. Ook in het Joodse dagelijks leven spreekt men onder elkaar over HaShem wanneer men doelt op JHWH.

Ook in de Bijbel wordt er soms kortweg gesproken over *de Naam* (Lev 24:11, Lev 24:16, 2Sam 6:2, 1Kron 13:6). Blijkens de context, verwijst *de Naam* in al deze gevallen naar de eigennaam JHWH.

1.2.7 De vervanging van de Naam; HERE

In de meeste bijbelvertalingen wordt de naam JHWH vervangen door de titel HERE, geschreven met vier hoofdletters. De keuze voor deze titel ligt voor de hand, daar het de vertaling is van de verzwijging Adonai, welke de Joden reeds ver voor het Christendom gebruikten. Als verklaring voor deze vervanging wordt dan ook altijd verwezen naar de Joodse traditie, maar dat is slechts gedeeltelijk terecht. De Joodse traditie is weliswaar een verklaring voor de keuze voor de titel Here, maar de Joden hebben vandaag de dag nog steeds de naam JHWH in hun heilige geschriften staan. De Naam wordt door de Joden slechts vervangen in de uitspraak en niet in hun heilige geschriften. De Joden hebben weliswaar een verzwijgtraditie, maar alleen de Christenen hebben een echte vervangtraditie. Het mag daarom een lichte verdraaiing van de werkelijkheid worden genoemd wanneer men de Christelijke vervangtraditie verschuilt achter de Joodse verzwijgtraditie. De Naam verwijderen uit de tekst is namelijk zeer onjoods.

Men zou zich kunnen afvragen om welke reden we nog langer de Naam uit onze bijbelvertalingen weren. De Naam staat tenslotte gewoon in de Hebreeuwse grondtekst en elke Bijbelvertaling opnieuw kiest men er dus bijna 7000 maal voor om de Naam niet op te schrijven, maar te vervangen door de titel HERE. Hét argument daarvoor was tot op heden *de Joodse traditie*. Nu echter is vastgesteld dat de Joden de Naam helemaal niet verwijderen uit de tekst, maar slechts verzwijgen in de uitspraak, lijkt de Christelijke vervangtraditie weinig bestaansrecht meer te hebben.

Men zou zich eventueel nog kunnen beroepen op een antiek Joods vertaalwerk (§2.4.1), maar één enkel Joods project mag natuurlijk niet omschreven worden als *dé* Joodse traditie.

2 De Naam van onze Vader

JHWH is een Vader voor zijn volk omdat Hij hen heeft gemaakt (Deut 32:6, Jes 64:8, Mal 2:10) en hen heeft verlost (Jes 63:16). JHWH verlangt ernaar om Vader genoemd te worden door een gehoorzaam volk (Jer 3:19). De naam van JHWH is dus de Naam van onze Vader.

2.1 Namen die zijn afgeleid van de Naam

Hoewel de naam JHWH uit de meeste Bijbelvertalingen wordt geweerd, zijn veel Bijbelse namen toch afgeleid van de naam JHWH. Het betreft hier namen van God zelf, namen van de Messias, namen van bijna 200 (!) andere mensen en namen van verschillende plaatsen.

2.1.1 Namen van de Schepper

JHWH heeft zichzelf bekend gemaakt als JHWH-Rapha (Ex 15:26), hetgeen betekent JHWH-uw-Heelmeester en als JHWH-Kadash (Lev 20:8), hetgeen betekent JHWH-die-u-heiligt.

JHWH werd ook wel genoemd met de naam JHWH-Ra'ah (Ps 23:1), hetgeen betekent JHWH-mijn-Herder en met de naam JHWH-Asah (Ps 95:6), hetgeen betekent JHWH-onze-Maker.

JHWH wordt 258 maal genoemd met de naam JHWH-Tsaba' (eerste maal in 1Sam 1:3), hetgeen betekent JHWH-van-de-velen. Deze velen van JHWH zijn zowel de engelen (Ps 103:21, Ps 148:2) en geestelijke strijdkrachten (Joz 5:14, Joz 5:15), als wel het volk Israël en zijn leger.

2.1.2 Namen van de Messias

JHWH zélf heeft aangekondigd dat zijn Messias genoemd zal worden met de naam JHWH-Tsidkenu (Jer 23:6), hetgeen betekent JHWH-onze-gerechtigheid. De naam Jezus is overigens afgeleid van het Griekse woord *iesous*, welke weer een vertaling is van de Hebreeuwse naam *Jhowshuwa'*, hetgeen betekent JHWH-redt (zie Mat 1:21 voor de verklaring van de naam Jezus).

2.1.3 Namen van mensen uit de Bijbel

199 eigennamen uit de Bijbel zijn afgeleid van de naam JHWH. Hier volgen al deze namen op alfabetische volgorde: Abia, Achazja, Achia, Adaja, Adlai, Adonia, Amarja, Amasai, Amasja, Anaja, Ananja, Antotia, Asaja, Asaljahu, Ataja, Atlai, Azanja, Azarja, Azarjahu, Azazjahu, Baäseja, Bakbukja, Bealja, Bedeja, Benaja, Beraja, Berekja, Bukkiah, Chabassinja, Chaggia, Chakalja, Charhaja, Chasabja, Chasabna, Chasabneja, Chasadja, Chelkai, Chilkia, Chizkia, Chobaja, Delaja, Dodawahu, Elia, Eljehoënai, Eljoenai, Gedalja, Gemarja, Hizkia, Hodawjahu, Hodawja, Hodewa, Hodia, Hosaaaja, Hosama, Jaäresja, Jaäzanja, Jachmai, Jachzeja, Janai, Jeaterai, Jeberekjahu, Jechdejahu, Jechia, Jechizkia, Jechonja, Jedaja, Jedidja, Jehoadda, Jehoaddan, Jehojada, Jehosabat, Jehoseba, Jehosua, Jehu, Jehukal, Jekamja, Jekolja, Jeremia, Jeria, Jesaja, Jesochaja, Jesua, Jezanja, Jezus, Jibneja, Jibnia, Jifdeja, Jigdaljahu, Jiria, Jirmeja, Jissia, Jismaja, Jismakjahu, Jissia, Jizrachja, Jizzia, Joab, Joach, Joachaz, Joas, Jochanan, Joëd, Joël, Jocha, Johanna, Johannes, Jorada, Jojakim, Jojakin, Jojarib, Jokebed, Jokim, Jonadab, Jonan, Jonatan, Jorai, Joram, Jorim, Josa, Josadak, Josafat, Josawja, Josef, Josia, Josibja, Josifja, Jotam, Jozabad, Jozua, Kelaja, Kenanja, Kisi, Kolaja, Konanjahu, Konjahu, Kusajahu, Maädai, Maädja, Maäseja, Maäzja, Machseja, Malkia, Mattatias, Mattatta, Mattenai, Mattanja, Mattheüs, Mattitja, Mebunnai, Melatja, Meselemja, Mesobaja, Miknejahu, Moadja, Nearja, Nedabja, Nehemia, Noadja, Obadja, Omri, Otni, Pedaja, Pekachja, Pelaja, Pelalja, Pelatja, Petachja, Raämja, Ramja, Reaja, Rechabja, Reëlaja, Refaja, Remaljahu, Ribai, Searja, Sebanja, Secharja, Sedekia, Sefanja, Sefatja, Seja, Sekanja, Selemja, Semakjahu, Semaja, Semarja, Seraja, Serebja, Sidkia, Sitrai, Tobia, Uria, Uzzia, Zacharia, Zacharias, Zekarja en Zerachja.

Om te begrijpen wat de werkelijke betekenis is van deze namen, moeten we terug naar de oorspronkelijke Hebreeuwse naam. Zie Tabel 5 voor de betekenis van enkele bekende namen uit het Oude Testament. Ook een aantal namen uit het Nieuwe Testament zijn afgeleid van de naam JHWH. Zie Tabel 6 voor de betekenis van deze namen.

Tabel 5: De betekenis van enkele oudtestamentische namen welke zijn afgeleid van de naam JHWH

Nederlandse naam	Hebreeuwse naam	Betekenis
Elia	'Elijah	God-is-JHWH
Jeremia	Jirmjah	Verhoogd-door-JHWH
Jesaja	Isha'jah	Verlossing-van-JHWH
Joël	Jow'el	JHWH-is-God
Jonatan	Jhownathan	JHWH-heeft-gegeven
Jozua	Jhowshuwa`	JHWH-redt
Nehemia	Nchemjah	Vertroosting-van-JHWH
Obadja	'Obadjah	Dienaar-van-JHWH
Sedekia	Tsidkijah	Gerechtigheid-van-JHWH
Sefanja	Tsfanjah	Afgeschermd-door-JHWH
Zacharia	Zkarjah	Herinnerd-door-JHWH

Tabel 6: De betekenis van de nieuwtestamentische namen welke zijn afgeleid van de naam JHWH

Nederlandse naam	Griekse naam	Hebreeuwse naam	Betekenis
Jezus	Jesus	Jhowshuwa`	JHWH-redt
Johanna	Ioanna	Jhowchanan	JHWH-begunstigt
Johannes	Ioannes	Jhowchanan	JHWH-begunstigt
Matteüs	Matthaios	Matisjahu	Geschenk-van-JHWH
Zacharias	Zacharias	Zkarjah	Herinnerd-door-JHWH

2.1.4 Namen van plaatsen

JHWH zélf heeft aangegeven dat de stad Jeruzalem genoemd zal worden met de namen Kissee-JHWH (Jer 3:17), hetgeen betekent Troon-van-JHWH, JHWH-Tsidkenu (Jer 33:16), hetgeen betekent JHWH-onze-Gerechtigheid en JHWH-Shammah (Ez 48:35), hetgeen betekent JHWH-is-daar.

Het land waar Abraham dacht Isaak te moeten gaan offeren en de berg waarop Salomo de tempel bouwde, heetten beiden Mori-Jah (Gen 22:2, 2Kron 3:1), hetgeen betekent Uitgekozen-door-JHWH.

De offerplaats in het land Mori-Jah werd door Abraham JHWH-Jireh genoemd (Gen 22:4), hetgeen betekent JHWH-zal-voorzien. Mozes noemde een altaar JHWH-Nissi (Ex 17:15), hetgeen betekent JHWH-mijn-Vaandel en Gideon noemde een altaar JHWH-Shalom (Richt 6:24), hetgeen betekent JHWH-onze-Vrede.

2.2 Het in ere houden van de Naam

In deze paragraaf bespreken we, waarom we niets mogen veranderen aan de woorden van JHWH. Vervolgens zullen we zien, dat uit en uit zijn woorden blijkt dat Hij rekening houdt met zijn Naam. We zullen zien, dat de Naam in Bijbelse tijden veelvuldig werd uitgesproken en soms zelfs uitgesproken móést worden. Als laatste zullen we bestuderen wat Gods gedachten zijn over het in onbruik raken van zijn Naam.

2.2.1 Niets toedoen of afdoen aan de woorden van God

Alle woorden van God zijn geheel zuiver en hieraan mogen wij niets toevoegen (Spr 30:5-6). We worden er in het bijzonder op gewezen om niets af te doen of toe te voegen aan Gods woorden welke zijn gegeven als geboden (Deut 4:2, Deut 12:32). Ook worden we er in het bijzonder op gewezen om niets af te doen of toe te voegen aan Gods woorden welke zijn gegeven zijn als profetie (2Pet 1:20, Op 22:18-19).

Wij dienen allen behoedzaam om te gaan met de woorden die JHWH heeft gesproken; daaraan mogen we niets afdoen en daaraan mogen we niets toevoegen. Wanneer we dan de gehele Bijbel beschouwen als bestaande uit de woorden van JHWH, dan is het dus niet toegestaan om de naam JHWH uit de tekst te verwijderen. Eveneens is het dan niet toegestaan om een ander woord aan de tekst toe te voegen om als vervanging te dienen voor de verwijderde Naam.

Zowel de Joodse verzwijgtraditie als de Christelijke vervangtraditie beroepen zich op een diepgeworteld respect voor JHWH en voor zijn Naam. Desalniettemin schrijft JHWH nergens voor dat we uit respect zijn Naam moeten verzwijgen of vervangen. Sterker nog, uit respect voor de Naam disrespecteren we per ongeluk de zuivere woorden van JHWH, waar we tenslotte niets aan mogen afdoen of toevoegen. Het lijkt erop, dat een in principe oprechte uiting van respect zijn doel voorbijgestreefd is. Als we werkelijk respect willen tonen voor JHWH en voor zijn Naam dan dienen we dat te doen op de wijzen die Hij zelf vereist.

2.2.2 God houdt rekening met zijn Naam

Soms doet JHWH iets ter wille van zijn Naam (Ex 9:16, Ps 79:9, Ps 138:2, Jer 16:21, Ez 36:22, Ez 39:25, Jl 2:26, Sef 3:9). Zo laat JHWH het ter wille van zijn Naam soms na om zijn volk uit toorn te straffen (Ez 20:8-9, Ez 20:13-14, Ez 20:22, Ez 20:44). We kunnen hier, naast de eigennaam JHWH, waarschijnlijk ook denken aan een verwijzing naar zijn bekendheid (§1.1.1).

2.2.3 De Naam mocht uitgesproken worden

We hebben reeds gezien dat meer dan tweehonderd Bijbelse namen zijn afgeleid van de naam JHWH (§2.1). Dat op zichzelf doet reeds vermoeden, dat de Naam in het dagelijks leven uitgesproken mocht worden. Het grootste bewijs vinden we echter in de bijna 7000 vermeldingen van de Naam in het Oude testament. Gezien dit enorme aantal, beperken we ons hier tot slechts enkele welbekende teksten waarin de Naam volmondig uitgesproken moet zijn geweest:

- Num 6:22-27 JHWH nu sprak tot Mozes: Spreek tot Aäron en zijn zonen: Zó zult gij de Israëlieten zegenen: JHWH zegene u en behoede u; JHWH doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig; JHWH verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede. Zo zullen zij **mijn Naam** op de Israëlieten leggen, en Ik zal hen zegenen.

Deze tekst wordt regelmatig uitgesproken ter afsluiting van de eredienst, zij het met de titel Here in plaats van de naam JHWH. In vers 27 geeft JHWH echter aan wat het doel is van de voorgeschreven bewoordingen; “Zo zullen zij mijn Naam op de Israëlieten leggen, en Ik zal hen zegenen”. Aangezien JHWH hier duidelijk spreekt over de zegenende werking van zijn Naam, is het op z'n minst opmerkelijk te noemen, dat we in de gehele zegening juist deze Naam te verwijderen.

- Ps 124:8 Onze hulp is in de naam van JHWH, die hemel en aarde gemaakt heeft. Dit is een uitspraak die regelmatig wordt uitgesproken aan het begin van een eredienst, wederom met de titel Here in plaats van de naam JHWH.
- 1Sam 17:45 Maar David zeide tot de Filistijn: Gij treedt mij tegemoet met zwaard en speer en werpspies, maar ik treed u tegemoet in de naam van JHWH der heerscharen. David spreekt hier tot Goliath en hij gebruikt daarbij de naam JHWH. Daarmee doelt David duidelijk op de aanwezigheid en de autoriteit van JHWH (§1.1.1), maar het is onmogelijk om deze uitspraak te doen zonder ook de letterlijke Naam uit te spreken.
- 1Kon 10:1 De koningin van Seba vernam de roep omtrent Salomo in verband met de naam van JHWH. Toen kwam zij om hem door raadselen op de proef te stellen. De koningin van Seba reisde af naar Salomo om hem met raadselen op de proef te stellen. Zij kwam niet slechts omwille van de bekendheid van Salomo, maar voornamelijk omwille van zijn bekendheid in verband met de naam van JHWH. Kennelijk was de naam JHWH toentertijd tot diep in Afrika bekend geworden.
- 1Kon 18:24,26,36,37 Roept gij dan de naam van uw god aan, en ik zal de naam van JHWH aanroepen. De God die met vuur zal antwoorden, die zal God zijn. En het gehele volk antwoordde: Dat is goed ... Toen namen zij de stier die hij hun gaf, bereidden hem, riepen van de morgen tot de middag de naam van de Baäl aan en zeiden: Baäl, antwoord ons! ... Op de tijd nu, dat men het avondoffer brengt, trad de profeet Elia naar voren en zeide: ... Antwoord mij, JHWH, antwoord mij, opdat dit volk wete, dat Gij, JHWH, God zijt. Wanneer Elia aan de Baälpriesters voorstelt "Roept gij dan de naam van uw god aan, en ik zal de naam van JHWH aanroepen", dan doelt hij duidelijk op het aanroepen van Gods aanwezigheid (§1.1.1). Toch worden daarbij ook de letterlijke namen gebruikt, hetgeen blijkt uit zowel het aanroepen van de naam Baäl door de Baälpriesters als uit het aanroepen van de naam JHWH door Elia.
- 2Kon 5:11 Toen werd Naäman toornig en ging heen, terwijl hij zeide: Zie, ik dacht bij mijzelf: hij zal zeker naar buiten komen en daar gaan staan en de naam van JHWH, zijn God, aanroepen en zijn hand over de plek heen en weer bewegen en zo de melaatsheid wegnemen.
- Ps 110:1 Aldus luidt het woord van JHWH tot mijn Here: Zet u aan mijn rechterhand.
- Job 1:21 Naakt ben ik uit de schoot mijner moeder gekomen, naakt zal ik daarheen wederkeren. JHWH heeft gegeven, JHWH heeft genomen, de naam van JHWH zij geloofd. Het mag duidelijk zijn, dat de naam van JHWH toentertijd wel degelijk uitgesproken mocht worden. Daarom komen vele welbekende Bijbelteksten pas echt tot hun recht wanneer de naam JHWH op zijn rechtmatige plaats in de tekst wordt teruggezet.

2.2.4 De Naam moest wel uitgesproken te worden

Er zijn duizenden Bijbelteksten die duidelijk maken dat de naam JHWH in oudtestamentische tijden volmondig werd uitgesproken. Van deze teksten onderscheiden zich een aantal, omdat daaruit blijkt dat de Naam soms zelfs uitgesproken móést worden.

- Ex 3:15 Voorts zeide God tot Mozes: Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: JHWH, de God uwer vaderen, de God van Abraham, de God van Isaak en de God van Jakob, heeft mij tot u gezonden; dit is mijn Naam voor eeuwig en **zo wil ik aangeroepen worden** van geslacht tot geslacht.

De NBV vertaalt de dikgedrukte woorden met “dit is mijn gedachtenis”, omdat de grondtekst hier spreekt over het Hebreeuwse woord *zeker*, hetgeen *gedachtenis* betekent. JHWH wil dus dat wij zijn Naam gebruiken wanneer wij Hem gedenken. Deze wens van JHWH geldt “van geslacht tot geslacht”, dus voor alle generaties.

- Ps 102:13 Maar Gij, o JHWH, troont voor eeuwig, uw *gedachtenis* blijft van geslacht tot geslacht.
- Ps 135:13 O JHWH, uw Naam is tot in eeuwigheid, JHWH, uw *gedachtenis* is van geslacht tot geslacht.

Het is opvallend, dat deze beide Psalmen ervan getuigen dat de *gedachtenis* van JHWH van geslacht tot geslacht blijft, geheel volgens de bewoordingen die JHWH aan Mozes bekendmaakte.

- Jes 26:8 Ook in de weg uwer gerichten hebben wij U verwacht, o JHWH; naar uw Naam en naar uw *gedachtenis* ging ons zielsverlangen uit.

Evenals Ps 135:13, gebruikt ook deze profetische tekst het woord *gedachtenis* op exact dezelfde wijze als het woord *Naam*. De *gedachtenis* aan JHWH heeft dus alles te maken met zijn Naam.

- Hos 12:5-6 Te Betel vond hij Hem, en daar sprak Hij met ons, namelijk JHWH, de God der heerscharen, wiens *gedachtenis* JHWH is.

Deze profetische tekst maakt nogmaals duidelijk dat de *gedachtenis* aan JHWH neerkomt op het gedenken van de naam JHWH. Uit alle vier de bovenstaande teksten blijkt dat de profeten JHWH gedachten met zijn naam JHWH, omdat zij zich bewust waren van de wens van JHWH zoals Hij deze had geuit tegenover Mozes. Deze wens van JHWH blijkt te gelden voor alle generaties.

- Ps 122:4 **Een voorschrift voor Israël is het de naam van JHWH te loven.**

Het blijkt zelfs een voorschrift te zijn voor Israël om de naam van JHWH te loven. De Hebreeuwse grondtekst spreekt hier over *eduwth*, hetgeen letterlijk *getuigenis* betekent. Deze worden echter gerekend tot Gods Wet, tezamen met zijn overige inzettingen, geboden en verordeningen (1Kon 2:3, 2Kon 17:15, 2Kon 23:3, 1Kron 29:19, 2Kron 34:31, Neh 9:34, Ps 119:14, Ps 119:31, Ps 119:36, Ps 119:99, Ps 119:111, Ps 119:129, Ps 119:144, Ps 119:157, Jer 44:23).

- Ps 148:11-13 gij koningen der aarde en **alle natiën**, gij vorsten en alle richters der aarde; gij jongelingen en ook maagden, gij ouden en jongen tezamen. Dat zij de naam van JHWH loven, want zijn Naam alleen is verheven, zijn majesteit is over aarde en hemel.

Op gelijke wijze als het volk Israël, worden ook alle overige mensen op aarde opgeroepen om de naam van JHWH te loven, waarbij deze oproep zich in het bijzonder richt tot hen die nabij JHWH leven (Ps 30:5, Ps 97:12, Ps 113:1, Ps 135:1). Bij het loven van de naam van JHWH, moeten we denken aan het loven van zijn aanwezigheid (§1.1.1). In de Bijbel gaat het loven van de aanwezigheid van JHWH echter altijd gepaard met het daadwerkelijk uitspreken van zijn Naam.

2.2.5 Gods gedachten over het in onbruik raken van zijn Naam

In de tijd van Jeremia waren er profeten die leugens profeteerden (Jer 23:25-26) om ervoor te zorgen dat het volk de naam van JHWH zou vergeten (Jer 23:27), evenals hun voorouders de Naam hadden vergeten door het aanbidden van de afgod Baäl (Jer 23:27). JHWH heeft deze leugenprofeten zwaar gestraft, zoals een hamer een rots verbrijzelt (Jer 23:29-32).

2.3 Het omgaan met de Naam

Voor een juiste omgang met de Naam is het nodig om te weten wat de eigenschappen zijn van de Naam. Ook is het nodig om te weten welke voorwaarden JHWH stelt aan het gebruik van zijn Naam en welke rol de Naam zou kunnen spelen in de aanbidding van JHWH. Er blijken zelfs specifieke beloftes door JHWH gedaan te zijn, ten bate van hen die op een juiste manier omgaan met zijn Naam. Daarentegen kan er ook op een verkeerde manier worden omgaan met de Naam en JHWH blijkt zelfs specifieke straffen te hebben uitgesproken voor hen die niet op een juiste manier omgaan met zijn Naam.

2.3.1 Enkele eigenschappen van de Naam

JHWH heeft ervan getuigd, dat zijn Naam heilig is (Lev 20:3, Lev 22:1, Lev 22:32, Ez 20:39, Ez 36:20, Ez 20:21, Ez 20:22, Ez 2:23, Ez 39:7, Ez 39:25, Ez 43:7, Ez 43:8, Am 2:7). Het is daarbij opmerkenswaardig dat JHWH de heiligheid van zijn Naam slechts ter sprake bracht, wanneer zijn Naam door zijn volk werd ontheiligd. Ook David heeft ervan getuigd dat de naam van JHWH heilig is (1Kron 16:35, Ps 30:5, Ps 97:12, Ps 103:1, Ps 145:21). Het is daarbij noemenswaardig dat David de heiligheid van de Naam slechts ter sprake bracht wanneer hij JHWH loofde.

De Naam is voor eeuwig (Ps 72:17, Ps 72:19, Ps 102:13, Ps 135:13, Dan 2:20) en ook JHWH zelf heeft benadrukt dat zijn Naam voor eeuwig is (Ex 3:15).

De Naam heeft majesteit (Mi 5:3) en is boven alles verheven (Neh 9:5, Ps 148:13, Jes 12:4).

De Naam is geducht (Deut 28:58, Ps 99:3, Ps 111:9, Mal 1:14), oftewel ontzagwekkend.

De Naam is groots. Dit betekent dat JHWH grote autoriteit heeft (2Sam 7:26, 1Kron 17:24, Jer 10:6) en dat Hij alom bekend was (Ps 76:2). Ook JHWH zelf heeft benadrukt dat zijn Naam groot is (Jer 44:26, Ez 36:23, Mal 1:11).

De Naam is goed (Ps 52:11, Ps 54:8).

De Naam is liefelijk (Ps 135:3), oftewel aangenaam.

De Naam is heerlijk (Deut 28:58, 1Kron 16:29, 1Kron 29:13, Neh 9:5, Ps 8:2, Ps 8:10, Ps 29:2, Ps 66:2, Ps 72:19, Ps 79:9, Ps 96:8).

2.3.2 Voorwaarden voor gebruik van de Naam

De Naam mag niet worden misbruikt en eventueel misbruik wordt gestraft door JHWH zelf (Ex 20:7, Deut 5:11). Deze leefregel staat algemeen bekend als het derde gebod.

De naam van JHWH wordt door zonden ontwijfd (Lev 18:21, Lev 19:12, Lev 20:3, Lev 21:5-6, Lev 22:31-32, Jer 34:16, Ez 20:39, Am 2:7) en verontreinigd (Ez 43:7, Ez 43:8). Zonden gaan dus niet samen met de Naam. Ook in het Nieuwe Testament worden we erop gewezen dat we omwille van de Naam moeten breken met de ongerechtigheid (2Tim 2:19). Elke vorm van omgang met de naam van JHWH dient daarom gepaard te gaan met het afstand nemen van de zonde. Zo nodig moet er moeite gedaan worden om de Naam geen smaad te laten lijden (1Tim 6:1).

2.3.3 De rol van de Naam in de aanbedding van de God

God zoekt aanbedding (Ex 23:25, Joh 4:23), maar Hij wil niet dat er een concreet beeld van Hem wordt gemaakt (Ex 20:4, Deut 5:8). Hij wil daarentegen aanroepen worden met zijn Naam (Ex 3:15). In de Bijbel vinden we daarom vele uitspraken waaruit blijkt dat men zich richtte op de naam van JHWH om daarmee aan te geven dat men zich richtte op geheel zijn wezen.

Naar de Naam werd verlangd (Jes 26:8).

Naar de Naam werd gezocht (Ps 83:17).

De Naam werd gedacht (Ex 20:24, Ps 119:55).

De Naam werd beleden (1Kon 8:33, 1Kon 8:35, 2Kron 6:24, 2Kron 6:26). Volgens de context ging dit altijd gepaard met bekering van zonden, onder smeking en gebed.

De Naam werd liefgehad (Jes 56:6, Ps 5:12, Ps 69:37, Ps 119:132) en de Naam werd liefde betoond (Heb 6:10). Volgens de context kon de Naam liefde worden betoond door diensten te bewijzen aan de heiligen (Heb 6:10).

De Naam werd aangeroepen (1Kon 18:24, 1Kron 16:8, 2Kon 5:11, Ps 79:6, Ps 80:19, Ps 105:1, Ps 116:4, Ps 116:13, Ps 116:17, Jes 12:4, Jes 41:25, Jes 64:7, Jes 65:1, Jer 10:25, Jer 44:26, Kl 3:55, Sef 3:9, Zach 13:9, Jl 2:32). Ten tijde van de profeet Jeremia had JHWH een bepaalde groep Joden verboden om zijn Naam nog langer aan te roepen (Jer 44:26). Afgezien van die groep, werd men echter opgeroepen om de Naam aan te roepen (1Kron 16:8, Ps 105:1) en men móést de Naam zelfs aanroepen (Ps 79:6, Jer 10:25). JHWH zal de volken zelfs reine lippen geven om zijn Naam aan te roepen (Sef 3:9). Wie de Naam aanroept zal zeker worden verhoord (Zach 13:9) en behouden (Jl 2:32). Zowel het volk Israël (Jes 12:4, Zach 13:9) als ook de volken (Sef 3:9) zullen ooit de Naam aanroepen.

De Naam werd geloofd (Job 1:21, Ps 30:5, Ps 44:9, Ps 54:8, Ps 97:12, Ps 103:1, Ps 113:1, Ps 113:3, Ps 122:4, Ps 135:1, Ps 140:14, Ps 142:8, Ps 145:2, Ps 148:5, Ps 148:7, Ps 148:13, Ps 149:2-3, Jes 25:1, Jl 2:26). Iedereen in de hemel (Ps 148:5) en op aarde (Ps 113:3, Ps 148:13) werd opgeroepen om de Naam te loven. In het bijzonder werden de knechten van JHWH (Ps 113:1, Ps 135:1), de gunstgenoten van JHWH (Ps 30:5) en de rechtvaardigen (Ps 97:12) opgeroepen om de Naam te loven. Het zullen inderdaad de rechtvaardigen zijn, die de Naam zullen loven (Ps 140:14). In het bijzonder wordt het volk Israël opgeroepen om de Naam te loven (Ps 149:3). Israël is hiertoe zelfs verplicht (Ps 122:4) en ooit zal ook dit volk de Naam loven (Jl 2:26).

De Naam werd geprezen (Neh 9:5, Ps 69:31-32, Ps 74:21, Ps 96:2, Ps 113:2, Ps 138:2, Ps 100:4, Ps 145:1, Ps 145:21, Dan 2:20). Men werd opgeroepen om de Naam te prijzen (Neh 9:5, Ps 96:2, Ps 100:4) en al wat leeft zal ooit de Naam prijzen voor altijd (Ps 145:21).

Bij het loven en prijzen van JHWH werd regelmatig de uitroep Hallelu-Jah gebruikt, hetgeen letterlijk betekent Prijst-Jah! (Ps 104:35, Ps 105:45, Ps 106:1, Ps 106:48, Ps 111:1, Ps 112:1, Ps 113:1, Ps 113:9, Ps 115:18, Ps 116:19, Ps 117:2, Ps 135:1, Ps 135:21, Ps 146:1, Ps 146:10, Ps 147:20, Ps 148:1, Ps 148:14, Ps 149:1, Ps 149:9, Ps 150:1, Ps 150:6)

De Naam werd psalmen gezongen (2Sam 22:50, Ps 7:18, Ps 9:3, Ps 18:50, Ps 30:5, Ps 61:9, Ps 66:4, Ps 68:5, Ps 92:2, Ps 135:3). Men werd opgeroepen om de Naam te psalmzingen (Ps 68:5, Ps 135:3), hetgeen in het bijzonder is gericht op de gunstgenoten van JHWH (Ps 30:5). Ooit zal de gehele aarde de Naam psalmzingen (Ps 66:4).

De Naam werd geëerd (Ps 86:9, Ps 86:12, Jes 24:15, Mal 2:2) en ter ere van de Naam kon iets worden gedaan (Jes 60:9). De Naam diende zelfs eer gegeven te worden (Mal 2:2). De volken werden opgeroepen om de Naam te eren (Jes 24:15) en de volken zullen de Naam eren (Ps 86:9).

De Naam werd gehuldigd (Jes 26:13).

De Naam werd verheerlijkt (Op 15:4).

In de Naam werd beroemd (1Kron 16:10).

De Naam werd geheiligd (Jes 29:23). JHWH zélf zal zijn Naam heiligen (Ez 36:23) en Jezus leert ons om te bidden dat de Naam geheiligd zal worden (Mat 6:9, Luc 11:2).

De Naam werd gevreesd (Deut 28:58, Ps 61:6, Ps 86:11, Ps 102:16, Jes 59:19, Mi 6:9, Mal 2:5, Mal 4:2). JHWH vrezen betekent beven voor zijn Naam (Mal 2:5). Het is goed om de Naam te vrezen (Ps 86:11, Mi 6:9, Mal 4:2) en JHWH benadrukt dit ook zelf (Mal 2:5). Ooit zal men op de gehele aarde de Naam vrezen (Jes 59:19) en alle volken zullen de Naam vrezen (Ps 102:16).

2.3.4 Een juiste omgang met de Naam

In de naam van JHWH werd zowel gehandeld als gesproken. Hierbij kan worden gedacht aan handelen en spreken in de aanwezigheid van JHWH of in de autoriteit van JHWH (§1.1.1).

In de Naam werd gewandeld (Mi 4:5), tegemoet getreden (1Sam 17:45), een verbond gesloten (Ez 17:19), opgetreden (Jer 26:30), dienstgedaan (Deut 18:5, Deut 18:7), gebouwd (1Kon 18:32), de handen opgeheven (Ps 63:5), gejuicht (Ps 89:17), gejubeld (Ps 89:13) en gewaarschuwd (Ez 3:17, Ez 33:7). David heeft de vijanden, die tegen hem opstonden, in de Naam neergehouden (Ps 118:10, Ps 118:11, Ps 118:12) en vertrapt (Ps 44:6).

In de Naam werd gesproken (Ex 5:23, Deut 18:19, Deut 18:20, Deut 18:22, 1Kon 22:16, 1Kron 21:19, 2Kron 18:15, 2Kron 33:18, Jer 26:16, Jer 44:16, Dan 9:6, Jak 5:10).

In de Naam werd geprofeteerd (Jer 11:21, Jer 26:9).

In de Naam werd gezworen (Deut 6:13, Deut 10:20, 1Sam 20:42, Jes 48:1, Jer 12:16). Daarbij moet worden opgemerkt, dat Jezus ons heeft geleerd om in het geheel niet te zweren (Mat 5:34).

In de Naam werd gezegend (Num 6:27, Deut 10:8, Deut 21:5, 2Sam 6:18, 1Kron 16:2, Ps 129:8).

2.3.5 Specifieke beloftes voor wie goed omgaat met de Naam

De Naam is als een sterke toren (Spr 18:10) waar je volkomen veilig bent (Ps 20:2, Spr 18:10) en waarin je kunt schuilen (Sef 3:12). Onze hulp is in de Naam (Ps 124:8) en wie de Naam kent, die kan op JHWH vertrouwen (Ps 9:11, Ps 20:8, Ps 33:21, Jes 50:10). Zo werd ook de Messias door JHWH beschermt omdat hij zijn Naam kende (Ps 91:14). God verlost door zijn Naam (Ps 54:3) en wie de Naam aanroept zal worden verhoord (Zach 13:9) en behouden (Jl 2:32).

Waar JHWH zijn Naam doet gedenken, daar zal Hij tot de gedenkers komen en hen zegenen (Ex 20:24). Wie de Naam liefheeft zal genade ontvangen (Ps 119:132) en juichen (Ps 5:12) en zij mogen wonen in het door JHWH herbouwde Juda (Ps 69:35-37).

Wie de Naam vreest, zal loon ontvangen (Op 11:18), namelijk Gods erfdeel (Ps 61:6). Voor wie de Naam vreest, zal de zon van gerechtigheid opgaan en zij zullen genezing ontvangen en zeer gelukkig zijn (Mal 4:2). Wie JHWH vreest en zijn Naam in ere houdt, zal worden opgetekend in een boek; zij zullen JHWH tot eigendom zijn en gespaard worden (Mal 3:16-17).

Het was dankzij de Naam dat David in aanzien steeg (Ps 89:25) en zijn zoon Salomo alom bekend werd als een zeer wijs man (1Kon 10:1,6,9).

2.3.6 Een onjuiste omgang met de Naam

In de Naam werd gesproken (§2.3.4) maar ook leugen gesproken (Jer 29:23, Zach 13:3). In de Naam werd geprofeteerd (§2.3.4) maar ook vals geprofeteerd (Jer 14:14, Jer 14:15, Jer 23:25, Jer 27:15, Jer 29:9, Jer 29:21). In de Naam werd gezworen (§2.3.4) maar ook vals gezworen (Lev 19:12, Zach 5:4). In de Naam werd gezegend (§2.3.4), maar ook vervloekt (2Kon 2:24).

De Naam werd veracht (Mal 1:6), bijvoorbeeld door het brengen van een onwaardig offer (Mal 1:7). Eveneens werd de Naam misbruikt (Ex 20:7, Deut 5:11, Ps 139:20), versmaad (Ps 74:10, Ps 74:18) en gelasterd (Jes 52:5, Rom 2:24, Op 13:6, Op 16:9).

De Naam werd ontwijfd (Lev 18:21, Lev 19:12, Lev 20:3, Lev 21:6, Lev 22:2, Lev 22:32, Jer 34:16, Ez 20:9, Ez 20:14, Ez 20:22, Ez 20:39, Ez 36:20, Ez 36:21, Ez 36:22, Ez 36:23, Ez 39:7, Am 2:7) en verontreinigd (Ez 43:7, Ez 43:8).

2.3.7 Specifieke straffen voor wie niet goed omgaat met de Naam

In de tijd van Jeremia waren er profeten die leugens profeteerden om ervoor te zorgen dat het volk de naam van JHWH zou vergeten (Jer 23:25-27). JHWH heeft deze leugenprofeten zwaar gestraft, zoals een hamer een rots verbrijzelt (Jer 23:29-32).

JHWH is toornig op wie zijn Naam verontreinigt (Ez 43:8). Zij die de Naam versmaden, worden een verdwaasd volk genoemd (Ps 74:18) en de vijand (Ps 74:10). Ook wie de Naam misbruikt, wordt gerekend tot de vijand (Ps 139:20).

JHWH zal zijn grimmigheid uitstorten over alle koninkrijken en geslachten die zijn Naam niet aanroepen (Ps 79:6, Jer 10:25). Wie de Naam niet in ere houdt, van diegene zullen alle zegeningen worden vervloekt (Mal 2:2).

2.4 De verwijdering van de Naam uit de Bijbel

Zoals reeds vermeld (§1.2.6), wordt de naam JHWH in de meeste Bijbelvertalingen vervangen door de titel HERE. Als verklaring voor deze vervanging wordt altijd verwezen naar *de Joodse traditie* omdat de Joden reeds voor het Christendom waren gestopt met het uitspreken van de Naam en deze reeds vervangen door de titel Here. Het blijkt echter dat de Joden de Naam slechts vervangen in hun uitspraak en dat alleen de Christenen de Naam daadwerkelijk vervangen in de tekst van hun heilige geschriften.

In deze paragraaf zullen we allereerst wat dieper ingaan op het geschiedkundig aspect van de verwijdering van de Naam uit de Bijbel. Het zal blijken dat de geschiedkundige reconstructie enige onzekerheden bevat, maar dat er toch voldoende zekerheden zijn om een beeld te krijgen van de totstandkoming van deze traditie. Nadat we het geschiedkundig aspect hebben besproken, zullen we het profetisch aspect bestuderen. De Bijbel zelf geeft namelijk enkele concrete aanwijzingen over het in onbruik raken van de Naam. Het is opvallend hoe goed deze Bijbelse aanwijzingen overeenkomen met wat bekend is geworden door geschiedkundig onderzoek.

2.4.1 Het geschiedkundig aspect

De Joodse verzwijgtraditie is vrijwel zeker voortgekomen uit zowel respect als angst. Wie de naam van JHWH misbruikte moest namelijk worden gestraft (Ex 20:7, Lev 24:16, Deut 5:11) en de passende straf bleek de doodstraf te zijn (Lev 24:16). Het verzwijgen van de Naam lijkt een veiligheidsmaatregel te zijn geweest om te voorkomen dat men per ongeluk de Naam lasterde. Je kunt tenslotte niet misbruiken wat je überhaupt niet gebruikt.

Het is onzeker in welke eeuwen de verschillende fasen van de ontwikkeling van de verzwijgtraditie plaatsvonden. Wel is het duidelijk dat het verzwijgen van de Naam reeds een traditie genoemd kon worden rondom de derde eeuw voor het begin van onze jaartelling.

Het is behoorlijk zeker dat de Septuagint een voorname rol heeft gespeeld in de verspreiding van de verzwijgtraditie. De Septuagint is een Griekse vertaling van de Hebreeuwse heilige geschriften. Deze werd in de Egyptische stad Alexandrië gemaakt tussen het jaar 250 en het jaar 100 voor het begin van onze jaartelling. De doelgroep voor dit vertaalwerk was de grote groep Griekstalige Joden die toentertijd leefden in het land Egypte.

Sommige Bijbelhistorici zijn van mening dat de naam JHWH reeds in de allereerste versie van de Septuagint werd vervangen door het Griekse woord voor Heer, namelijk *Kurios*. Als dat klopt, dan zou de Septuagint ervoor hebben gezorgd dat de vele Griekstalige Joden niet meer konden zien welke teksten oorspronkelijk de naam JHWH bevatten. De Septuagint zou dan een zeer grote invloed hebben gehad op het in onbruik raken van de Naam. De Christelijke vervangtraditie zou zich dan kunnen beroepen op dit Grieks-Hebreeuwse vertaalproject om te verklaren waarom de Naam ook uit de Christelijke heilige geschriften werd verwijderd.

Desalniettemin zijn er ook Bijbelhistorici die suggereren dat de vroegste uitgaven van de Septuagint nog steeds de naam JHWH bevatten. Er zijn namelijk aanwijzingen dat de naam JHWH in het originele Hebreeuwse schrift werd opgenomen in de Griekse tekst van de Septuagint. Ook zijn er aanwijzingen dat de Naam in de Septuagint werd opgenomen als transliteratie. De naam JHWH zou dan pas in een latere uitgave zijn vervangen door de titel *Kurios*.

Deze veronderstelde eerste uitgaven van de Septuagint, waarin de naam JHWH nog in enige vorm was opgenomen, kunnen echter ook zijn geschreven door één van de Joodse gemeenschappen die de daadwerkelijke vervanging van de Naam ontoelaatbaar vonden. Zij zouden dan kleinschalig de Septuagintteksten hebben kunnen voorzien van de naam JHWH, zij het in het originele Hebreeuwse schrift, zij het als transliteratie.

Vandaag de dag is het dus niet geheel duidelijk wanneer de Joodse verzwijgtraditie nu precies leidde tot de vervangtraditie van de Septuagint. Wel is het duidelijk dat de Septuagint van zeer grote invloed is geweest op de oudtestamentische citaten in het nieuwe testament. Het aan ons bekende evangelie naar Matteüs maakt bijvoorbeeld uitsluitend gebruik van citaten uit de Septuagint. Daarbij is het overigens nog maar de vraag of het de apostelen zelf waren die dusdanig waren beïnvloed door de Septuagint. De vertaler van de Latijnse Vulgaat, Hiëronymus, berichtte namelijk in de vierde eeuw van onze jaartelling, dat de evangelist Matteüs zijn geschrift in het Hebreeuws had opgeschreven. Men zou dus pas in later tijden de oorspronkelijke Hebreeuwse teksten hebben vertaald naar het Grieks, waarbij de toenmalige Septuagint werd gebruikt om de oudtestamentische citaten te formuleren. Omdat in de toenmalige Septuagint de naam JHWH reeds was vervangen door de titel Heer, zou een eventueel apostolisch gebruik van de Naam in die vertaalslag alsnog zijn verdwenen.

Al met al zijn er veel onzekerheden omtrent de geschiedkundige reconstructie van de ontwikkeling van de verzwijg- en vervangtraditie. Het mag worden verwacht dat er te zijner tijd meer duidelijk wordt in deze kwestie en eventuele nieuwe en betrouwbare inzichten zullen worden verwerkt in deze paragraaf. Toch zijn er ook vandaag de dag al een aantal zaken duidelijk. Ondanks alle geschiedkundige onduidelijkheden, lijkt het namelijk toch veilig om te stellen dat:

- 1) de verzwijgtraditie voorafging aan de vervangtraditie
- 2) de verzwijgtraditie is ontstaan uit respect voor de Naam en angst voor misbruik daarvan
- 3) de verzwijgtraditie reeds bestond rondom de derde eeuw voor het begin van onze jaartelling
- 4) de vervangtraditie haar oorsprong heeft in een uitgave van de Septuagint
- 5) de christelijke vervangtraditie is terug te voeren op de vervangtraditie van de Septuagint

De meningen zijn dus weliswaar verdeeld over de volgorde der gebeurtenissen, maar wel is het zeker dat de Septuagint nauw verbonden is met het grootschalig in onbruik raken van de naam JHWH.

2.4.2 Het profetisch aspect

- Am 6:8-11 De Here JHWH heeft gezworen bij Zichzelf, luidt het woord van JHWH, de God der heerscharen: Ik verafschuw de hoogmoed van Jakob en haat zijn paleizen; ja prijsgeven zal ik de stad met al wat erin is. Ook al zouden dan tien mannen overblijven in een en hetzelfde huis, – zij zullen sterven. Neemt zijn oom hem op of die hem verbrandt, om het gebeente uit het huis weg te ruimen, dan zal hij zeggen tot wie achter in het huis is: Is daar nog iemand bij u? en als deze zegt: Niemand, dan zal hij zeggen: **Stil! Want het is niet om er de naam van JHWH bij te noemen. Want zie, JHWH geeft bevel – dan slaat men het grote huis aan puin en het kleine huis aan splinters.**

Dit is de enige tekst in de Bijbel waarin iemand een ander waarschuwt om niet de naam van JHWH te noemen, met als reden dat men bang is geworden voor JHWH omdat deze een strafgericht voert. Dit bevestigt de geschiedkundige veronderstelling dat respect en angst ongetwijfeld een essentiële rol hebben gespeeld in het tot stand komen van de verzwijgtraditie.

Een andere oorzaak voor het *vergeten* van de naam van JHWH, is afgoderij (Ps 44:21, Jer 23:27). Hoewel deze reden geschiedkundig bezien niet tot de belangrijkste mogelijke oorzaken wordt gerekend, kan het religieus bezien wel eens een heel belangrijke oorzaak blijken te zijn.

Ten tijde van de profeet Jeremia dienden de Israëlieten namelijk afgoden, zoals de zogenaamde koningin van de hemel (Jer 7:18). Daarom besloot JHWH om de Israëlieten te verstrooien onder de andere volken (Jer 9:16) en Hij stelde hen allereerst onder de macht van de koning van Babel (Jer 27:12-13). Een gedeelte van de Israëlieten dacht er echter over na om naar Egypte te vluchten (Jer 42:13-14) en JHWH stuurde zijn profeet Jeremia om hen te waarschuwen om dat vooral niet te doen; Hij zou hen dan namelijk moeten uitroeien (Jer 42:15-19). Toch waren deze Joden ongehoorzaam aan dit woord van JHWH en zij vertrokken naar Egypte (Jer 43:7). Zelfs daar zetten zij hun afgoderij voort (Jer 44:8) en daarom sprak JHWH wederom tot hen met de boodschap dat Hij ze nu toch echt zou moeten uitroeien (Jer 44:11-14). Echter, ongehoorzaam als zij waren, verwierpen zij ook deze boodschap van JHWH en zij gingen toch door met het plegen van hun afgoderij (Jer 44:16-17). En op dat moment spreekt de profeet Jeremia de volgende woorden:

- Jer 44:26-27 Hoort daarom het woord van JHWH, gij geheel Juda, dat in het land Egypte woont: **Zie, Ik zweer bij mijn grote Naam, zegt JHWH: mijn Naam zal niet meer worden aangeroepen door de mond van een Judeeër, die zegt: zo waar de Here JHWH leeft! in het gehele land Egypte.** Zie, Ik waak over hen ten kwade en niet ten goede, en alle Judeeërs die in het land Egypte zijn, zullen te gronde gaan door het zwaard en de honger, totdat zij vernietigd zijn.

JHWH besloot dus dat er geen weg terug meer was voor dit ongehoorzaam overblijfsel van Juda. Zij zouden zeker worden uitgeroeid en in afwachting van hun totale vernietiging moesten ze stoppen met hun gebruikelijke uitroep, namelijk “zo waar de Here JHWH leeft!”. Om deze reden, zwoer JHWH bij zichzelf dat deze Judeeërs, die in het land Egypte woonden, niet langer zijn Naam mochten aanroepen. De Hebreeuwse grondtekst spreekt hier van het werkwoord *qara*, hetgeen betekent *uitroepen*, *noemen*, en *uitspreken*. Het werd hun dus verboden om de naam JHWH ook maar uit te spreken.

Deze profetische geschiedenis kondigde aan dat er bij een bepaalde groep Israëlieten een verzwijgtraditie zou gaan ontstaan. Dan rest alleen nog de vraag of er een verband is aan te tonen tussen deze kleinschalige verzwijgtraditie en de algemene Joodse verzwijgtraditie. Wel, dat verband is er mogelijk wel degelijk, zoals blijkt uit de volgende twee aspecten:

- 1) Degenen die hier door JHWH worden verboden om de Naam nog langer uit te spreken, worden in Jeremia 44 zevenmaal aangeduid als “alle Judeeërs die in het land Egypte wonen” (zie de verzen 1, 14, 24, 26 (2x), 27 en 28). De geschiedenis leert ons dat het juist de Judeeërs in het land Egypte waren die de Septuagint schreven, welke zo nauw verbonden was met het grootschalig in onbruik raken van de naam JHWH (§2.4.1).
- 2) JHWH sprak zijn vervloeking uit tussen de val van koning Sedekia van Juda en de val van koning Chofra van Egypte (Jer 44:30). De geschiedenis leert ons dat deze gebeurtenissen plaatsvonden in respectievelijk het jaar 586 en het jaar 572 voor het begin van onze jaartelling. Daarmee kunnen we de profetie behoorlijk nauwkeurig dateren rondom het jaar 580 voor het begin van onze jaartelling. Een eventuele vervulling van deze profetie zou dus pas na dat jaartal kunnen plaatsvinden. Dat blijkt inderdaad het geval te zijn met de algemene Joodse verzwijgtraditie, omdat deze reeds een feit was rondom de derde eeuw voor het begin van onze jaartelling (§2.4.1). Dat er enige tijd zit tussen de vervloeking door JHWH en de totstandkoming van de algemene Joodse verzwijgtraditie, is vanzelfsprekend, aangezien JHWH geen direct resultaat aankondigde maar juist een proces waarin de Judeeërs zouden worden uitgeroeid (Jer 44:27). Juist daarom gaf JHWH een teken (Jer 44:29), zodat de Judeeërs in het land Egypte er zeker van konden zijn dat het woord van JHWH uiteindelijk bewaarheid zou worden (Jer 44:29).

Kortom, rondom het jaar 580 voor het begin van onze jaartelling werden de Judeeërs in het land Egypte door JHWH vervloekt met een uiteindelijke uitroeiing, op weg naar welke zij de naam van JHWH niet meer mochten uitspreken. Twee eeuwen later werd er juist door de Judeeërs in het land Egypte een Griekse vertaling gemaakt van de heilige geschriften, waarin direct of gaandeweg de naam van JHWH werd verwijderd. Dus zowel het tijdstip van de vervloeking, als wel de doelgroep tot wie de vervloeking werd gericht, vormen twee duidelijke verbanden tussen de genoemde profetie en de uiteindelijke verzwijg- en vervangtraditie.

Mocht u deze verbanden echter niet overtuigend vinden, dan nog rest het volgende belangrijke inzicht. We hebben namelijk gelezen, dat JHWH het als een zware straf beschouwde, toen Hij een bepaalde groep zeer ongehoorzame Joden verbood om zijn Naam nog langer uit te spreken. We zijn gerechtigd om ons af te vragen waarom wij uit respect voor JHWH zijn Naam weren uit onze Bijbelvertalingen, terwijl JHWH een dergelijke maatregel beschouwd als een zware straf.

3 De geschiedenis van de Naam in de Bijbel

Wanneer we de naam JHWH op de rechtmatige plaats terugzetten in de tekst, dan ontdekken we, dat de Naam een zeer rijke geschiedenis heeft in de Bijbel.

3.1 Wie JHWH werkelijk is

In deze eerste paragraaf bespreken we in welke bewoordingen de Bijbel spreekt over de identiteit van JHWH.

3.1.1 Schepper en Eigenaar van hemel en aarde

De allereerste vermelding van de naam JHWH vinden we in de volgende tekst:

- Gen 2:4 Dit is de geschiedenis van de hemel en de aarde, toen zij geschapen werden. Ten tijde, dat JHWH God aarde en hemel maakte...

JHWH wordt in de Bijbel dus in de eerste plaats gepresenteerd als de Schepper van hemel en aarde (zie ook Gen 14:22, 2Kon 19:15, 2Kron 2:12, Jes 37:16, Jes 40:28, Jes 42:5, Jes 45:18 en Hand 4:24). Logischerwijs is JHWH dan ook de rechtmatige Eigenaar van alles in de hemel en op de aarde (Deut 10:14).

3.1.2 De enige God

De Schepper van hemel en aarde is logischerwijs ook de rechtmatige God van hemel en aarde (Gen 24:3, Deut 4:39, Joz 2:11, 2Kron 36:23, Ezra 1:2, Jes 54:5). Feitelijk is JHWH de enige God (Deut 4:35, Deut 4:39, 2Kon 19:19) en JHWH benadrukt dit ook zelf (Jes 45:5). Er is geen God als JHWH (1Kon 8:23, 2Kron 6:14); Hij is de God der goden (Ps 50:1).

3.1.3 God over alle koninkrijken

JHWH is in principe God over alle koninkrijken (2Kon 19:15, Jes 37:16) en in de Bijbel wordt Hij voornamelijk gekend als de God van Israël (Ex 5:1, Ex 32:27, Ex 34:23, Joz 7:13, Joz 7:19, Joz 7:20, Joz 8:30, Joz 9:18, Joz 9:19, Joz 10:40, Joz 10:42, Joz 13:14, Joz 13:33, Joz 14:14, Joz 22:16, Joz 22:24, Joz 24:2, Joz 24:23, Ri 4:6, Ri 5:3, Ri 5:5, Ri 6:8, Ri 11:21, Ri 11:23, Ri 21:3, Ruth 2:12, 1Sam 2:30, 1Sam 10:18, 1Sam 14:41, 1Sam 20:12, 1Sam 23:10, 1Sam 23:11, 1Sam 25:32, 1Sam 25:34, 2Sam 7:27, 2Sam 12:7, 1Kon 1:30, 1Kon 1:48, 1Kon 8:15, 1Kon 8:17, 1Kon 8:20, 1Kon 8:23, 1Kon 8:25, 1Kon 11:9, 1Kon 11:31, 1Kon 14:7, 1Kon 14:13, 1Kon 15:30, 1Kon 16:26, 1Kon 16:33, 1Kon 17:1, 1Kon 17:14, 1Kon 22:54, 2Kon 9:6, 2Kon 10:31, 2Kon 14:25, 2Kon 18:5, 2Kon 19:15, 2Kon 19:20, 2Kon 21:12, 2Kon 22:15, 2Kon 22:18, 1Kron 15:14, 1Kron 16:4, 1Kron 17:24, 1Kron 22:6, 1Kron 23:25, 1Kron 24:19, 1Kron 28:4, 2Kron 2:12, 2Kron 6:4, 2Kron 6:7, 2Kron 6:10, 2Kron 6:14, 2Kron 6:16, 2Kron 6:17, 2Kron 11:16, 2Kron 13:5, 2Kron 15:4, 2Kron 15:13, 2Kron 20:19, 2Kron 29:10, 2Kron 30:1, 2Kron 30:5, 2Kron 32:17, 2Kron 33:16, 2Kron 33:18, 2Kron 34:23, 2Kron 34:26, 2Kron 36:13, Ezra 1:3, Ezra 4:1, Ezra 4:3, Ezra 6:21, Ezra 6:22, Ezra 7:6, Ezra 8:35, Ezra 9:15, Ps 41:14, Ps 59:6, Ps 69:7, Ps 72:18, Jes 17:6, Jes 21:10, Jes 21:17, Jes 24:15, Jes 37:16, Jes 37:21, Jes 41:17, Jes 45:3, Jes 48:2, Jes 52:12, Jer 7:3, Jer 7:21, Jer 9:15, Jer 11:3, Jer 13:12, Jer 16:9, Jer 19:3, Jer 19:15, Jer 21:4, Jer 23:2, Jer 24:5, Jer 25:15, Jer 25:27, Jer 27:4, Jer 27:21, Jer 28:2, Jer 28:14, Jer 29:4, Jer 29:8, Jer 29:21, Jer 29:25, Jer 30:2, Jer 31:23, Jer 32:14, Jer 32:15, Jer 32:36, Jer 33:4, Jer 34:2, Jer 34:13, Jer 35:13, Jer 35:17, Jer 35:18, Jer 35:19, Jer 37:7, Jer 38:17, Jer 39:16, Jer 42:9, Jer 42:15, Jer 43:10, Jer 44:2, Jer 44:7, Jer 44:11, Jer 44:25, Jer 45:2, Jer 46:25, Jer 48:1, Jer 50:18, Jer 51:33, Ez 44:2, Sef 2:9, Mal 2:16, Luc 1:68).

3.2 De Naam in de geschiedenis van het volk Israël

De naam JHWH heeft een zeer bijzondere plaats in de geschiedenis van het volk Israël. Praktisch overal waar JHWH in contact treedt met zijn volk, daar speelt zijn Naam een belangrijke rol. In deze paragraaf zullen we de Naam volgen door de gehele geschiedenis van het volk Israël.

3.2.1 Bekendmaking van de Naam aan Mozes

De naam JHWH werd voor het eerst bekend gemaakt aan Mozes, de profeet die van JHWH de opdracht kreeg om het volk Israël uit Egypte te leiden. De aartsvaders kenden JHWH niet bij deze Naam (§1.2.5).

3.2.2 De engel van JHWH

Tijdens de woestijnreis zond JHWH een engel voor het aangezicht van de Israëlieten om hen te beschermen en om hen te brengen naar de juiste plaats (Ex 23:20). JHWH droeg hen op om naar deze engel te luisteren, omdat hij hun overtredingen niet zou vergeven, daar zijn Naam in hem was (Ex 23:21).

3.2.3 De plaats Silo en de Naam

Nog voordat de Israëlieten in het beloofde land waren aangekomen, sprak JHWH tot hen over een plaats waar Hij zijn Naam zou vestigen, zodat de Israëlieten daar offers konden brengen (Deut 12:5, Deut 12:11, Deut 12:21, Deut 14:23, Deut 14:24; Deut 16:2, Deut 16:6, Deut 16:11, Deut 26:2). Deze allereerste plaats waar JHWH zijn Naam deed wonen, bleek Silo te zijn (Jer 7:12). Ten gevolge van de slechtheid van het volk Israël gaf JHWH deze plaats echter prijs aan de vijand (Ps 78:56-60, Jer 7:12), die het in brand stak (Ps 74:7) en verwoestte (Jer 26:9). In de daarop volgende periode offerde het volk op de toppen van de heuvels (1Kon 3:2).

3.2.4 De tempel van Salomo en de Naam

Om die reden wilde Koning David een huis bouwen voor de Naam (1Kron 22:7), maar dit mocht niet van JHWH, omdat David als krijgsman veel bloed had vergoten (1Kron 22:8, 1Kron 28:3). David had zijn vijanden namelijk neergehouden in de naam van JHWH (Ps 118:10, Ps 118:11, Ps 118:12) en dat bloed werd dus vergoten voor het aangezicht van JHWH (1Kron 22:8).

Davids zoon Salomo mocht dit huis voor de Naam echter wel bouwen en dit huis wordt op vele schriftplaatsen genoemd (2Sam 7:13, 1Kon 5:3, 1Kon 5:5, 1Kon 8:16, 1Kon 8:17, 1Kon 8:18, 1Kon 8:19, 1Kon 8:20, 1Kon 8:29, 1Kon 8:44, 1Kon 8:48, 1Kon 9:3, 1Kon 9:7, 2Kon 21:7, 2Kon 23:27, 1Kron 22:7, 1Kron 22:8, 1Kron 22:10, 1Kron 22:19, 1Kron 28:3, 1Kron 29:16, 2Kron 2:1, 2Kron 2:4, 2Kron 6:5, 2Kron 6:7, 2Kron 6:8, 2Kron 6:9, 2Kron 6:10, 2Kron 6:20, 2Kron 6:34, 2Kron 6:38, 2Kron 7:16, 2Kron 7:20, 2Kron 20:8, 2Kron 20:9, 2Kron 33:7, Ezra 6:12, Ps 74:7).

JHWH deed zijn Naam in dat huis wonen (2Sam 7:13, 1Kon 5:3, 1Kon 5:5, 1Kon 8:16, 1Kon 8:29, 1Kon 9:3, 1Kon 9:7, 2Kon 21:7, 2Kon 23:27, 2Kron 6:5, 2Kron 6:20, 2Kron 7:16, 2Kron 7:20, 2Kron 20:9, 2Kron 33:7, Ezra 6:12) door zijn Naam daarover uit te roepen (1Kon 8:43, 2Kron 6:33, Jer 7:10, Jer 7:11, Jer 7:14, Jer 7:30, Jer 32:34, Jer 34:15).

3.2.5 Het uitroepen van de Naam over plaatsen, voorwerpen en mensen

JHWH heeft zijn Naam dus doen wonen in de tempel door zijn Naam daarover uit te roepen (§3.2.4). Ook van de stad Jeruzalem heeft JHWH gezegd, dat Hij zijn Naam daar voor altijd zou vestigen (1Kon 11:36, 1Kon 14:21, 2Kon 21:4, 2Kon 21:7, 2Kron 6:6, 2Kron 12:13, 2Kron 33:4, 2Kron 33:7, Neh 1:9, Jer 3:17, Jer 25:29) en ook daarover werd de Naam uitgeroepen (Jer 25:29, Dan 9:18, Dan 9:19). De berg Sion wordt zelfs "de plaats van de naam van JHWH der heerscharen" genoemd (Jes 18:7).

Het enige voorwerp, waarvan wordt vermeld dat de Naam erover werd uitgeroepen, is de ark van het verbond (2Sam 6:2, 1Kron 13:6).

Wat mensen betreft, werd de Naam over het gehele volk Israël uitgeroepen (Deut 28:10, 2Kron 7:14, Jes 63:19, Jer 14:9, Dan 9:19) en werd de Naam op de Israëlieten gelegd (Num 6:27). Ook over de profeet Jeremia werd de Naam uitgeroepen (Jer 15:16).

3.2.6 Heiliging door de Naam

De tempel is heilig (Ps 5:8, Ps 79:1, Ps 138:2, Jon 2:4, 2:7, Mi 1:2, Hab 2:20, Hand 21:28, 1Kor 3:17), omdat JHWH daar zijn Naam heeft gevestigd (1Kon 9:3). Evenzo blijken alle overige plaatsen, voorwerpen en mensen, waarover de Naam werd uitgeroepen, heilig te zijn.

Zo wordt Jeruzalem de heilige stad genoemd (Neh 11:1, Jes 52:1) en evenzo het nieuwe Jeruzalem (Op 21:2, Op 21:10).

De berg Sion is heilig (Ps 2:6, Jl 3:17) en deze wordt zelfs kortweg "de heilige berg" genoemd (Ps 3:5, Ps 15:1, Ps 43:3, Ps 48:2, Ps 99:9, Jes 11:9, Jes 27:13, Jes 56:7, Jes 57:13, Jes 65:11, Jes 65:25, Jes 66:20, Jer 31:23, Ez 20:40, Ez 28:14, Dan 9:16, Dan 9:20, Jl 2:1, Ob 1:16, Sef 3:11, 2Pet 1:18).

De ark is heilig (2Kron 35:3) en zelfs de plaatsen, waar de ark van JHWH heeft gestaan, zijn heilig (2Kron 8:11).

Het volk Israël is heilig (Ex 19:6, Deut 28:9, Jes 63:18) en ook alle profeten zijn heilig (Luc 1:70, Hand 3:21, 2Pet 3:2).

3.2.7 Gods aanwezigheid door de Naam

Salomo verwachtte niet dat JHWH echt zou gaan wonen in het huis dat hij voor zijn Naam had gebouwd (1Kon 8:27). Hij vroeg JHWH echter wel om zijn ogen dag en nacht te richten op het huis waar Hij zijn Naam deed wonen, zodat Hij zou horen naar de berouwvolle smekingen van het volk Israël (1Kon 8:29-30, 2Kron 6:20-21). Vervolgens beloofde JHWH, dat zijn ogen en zijn hart altijd zouden zijn in het huis waar Hij zijn Naam had gevestigd (1Kon 9:3, 2Kron 7:16). Het volk Israël was zich bewust van deze belofte (2Kron 20:9).

Daar wij bij onze waterdoop onder meer worden ondergedompeld in de Naam van de Vader (Mat 28:19), zouden we kunnen concluderen dat zijn ogen en zijn hart ook dag en nacht op ons zijn gericht. Deze gedachte wordt bevestigd door de belofte van Jezus, dat ook hij bij ons zal zijn tot aan de voleindig der wereld (Mat 28:20), hetgeen ook geldt voor de Geest van de waarheid (Joh 14:16, Joh 14:17).

3.2.8 De Naam in het leven van Jezus

Wanneer we lezen over de Naam van de Vader in het leven van Jezus, dan is dat een aantal keer een duidelijke verwijzing naar de aanwezigheid en de autoriteit van de Vader (§1.1.1). Zo kwam Jezus in de Naam van zijn Vader (Joh 5:43) en deed Jezus werken in de Naam van zijn Vader (Joh 10:25). Bij dit alles, en in het bijzonder tijdens zijn lijden, vertrouwde Jezus op de naam van JHWH (Jes 50:10). Hij werd namelijk door JHWH beschermd, omdat hij zijn Naam kende (Ps 91:14).

Aan de mensen die hem door de Vader werden gegeven, maakte Jezus de Naam van de Vader bekend (Joh 17:6, Joh 17:26). Zolang Jezus bij zijn leerlingen was, bewaarde hij hen in de Naam van de Vader (Joh 17:12) en Jezus vroeg de Vader om hen in zijn Naam te bewaren, zodra Jezus weer tot de Vader zou zijn gekomen (Joh 17:11). Zijn leerlingen onderwees hij, dat zijn nieuwe leerlingen gedoopt moeten worden in de Naam van de Vader en van de Zoon en van de heilige Geest (Mat 28:19).

Toch zijn er een aantal situaties aan te wijzen, waarin ook de letterlijke naam JHWH een belangrijke rol speelde. Zo leerde Jezus zijn leerlingen bidden, dat de Naam van de Vader geheiligd zal worden (Mat 6:9, Luc 11:2). Daarmee wordt duidelijk verwezen naar de belofte van JHWH, dat Hij zijn Naam zal gaan heiligen, zodat de volken zullen weten, dat Hij JHWH is (Ez 36:23). En toen Jezus driemaal werd verzocht door satan, citeerde hij telkens weer een gedachte uit de Wet (Mat 4:4/Luc 4:4, Mat 4:7/Luc 4:12, Mat 4:10/Luc 4:8). Elk van deze citaten bevat in het Hebreeuws de naam van JHWH (zie Deut 8:3, Deut 6:16 en Deut 6:13).

Jezus werd door de menigte in Jeruzalem verwelkomd als de koning die komt in de Naam van de Heer (Mat 21:9, Mar 11:10, Luc 19:38, Joh 12:13), hetgeen duidelijk verwijst naar hem, die komt in de naam van JHWH (Ps 118:26). Men zag in Jezus namelijk de verwachte bevrijder (Ps 118:10-12), die, zoals voorspeld, door de poort zou binnengaan (Ps 118:19-20). Het is zelfs zo, dat Jezus pas terugkomt tot de Joden, als zij nogmaals roepen om hem die komt in de naam van de Heer (Mat 23:39, Luc 13:35). Wellicht zullen zij de naam JHWH dan weer uitspreken (Jes 12:4, Zach 13:9).

3.2.9 De Naam ten tijde van Jezus

Zoals reeds besproken, bevatten vele Bijbelse persoonsnamen de naam van JHWH (§2.1.3). Hieronder bevinden zich eveneens enkele nieuwtestamentische namen, zoals die van Jezus zelf en die van Johanna, Johannes, Jozef, Matteüs en Zacharias.

Hoewel men in de lijn van de traditie de Naam niet uitsprak, werd de Naam toch ook in nieuwtestamentische tijd als heilig (Luc 1:49) en zeer belangrijk beschouwd (1Tim 6:1, Rom 2:24, Rom 9:17). Ons wordt zelfs geleerd dat JHWH een volk heeft vergaderd uit de heidenen door over hen zijn Naam uit te roepen (Hand 15:17). JHWH heeft dit volk uit de heidenen vergaderd omwille van zijn Naam (Hand 15:14).

3.2.10 De Naam in het Nieuwe Testament

Het Nieuwe Testament is geschreven in het Grieks. Boeken die oorspronkelijk in het Hebreeuws waren geschreven zijn later naar het Grieks vertaald. De vele tientallen Oudtestamentische citaten zijn toen geformuleerd volgens de lezing van de Septuagint (§2.4.1), in welke de naam JHWH reeds was vervangen door de titel Heer. Dientengevolge komt de Naam in het Nieuwe Testament niet (meer) voor. Toch zijn er 227 tekstplaatsen aan te wijzen waar de naam JHWH op z'n plaats zou zijn. Zie Tabel 7 voor 63 Oudtestamentische citaten in het Nieuwe Testament, waarbij de naam JHWH in de Hebreeuwse grondtekst wordt genoemd. Zie Tabel 8 voor 164 Nieuwtestamentische teksten waarin de titel Here duidelijk wordt gebruikt om te verwijzen naar de naam JHWH.

Tabel 7: Oudtestamentische citaten (63) in het Nieuwe Testament, waarbij de naam JHWH in de Hebreeuwse grondtekst wordt genoemd.

Mat 3:3 = Jes 40:3	Luc 10:27 = Deut 6:5	Rom 11:34 = Jes 40:13
Mat 4:7 = Deut 6:16	Luc 13:35 = Ps 118:26	Rom 15:11 = Ps 117:1
Mat 4:10 = Deut 6:13	Luc 19:38 = Ps 118:26	1Kor 1:31 = Jer 9:23
Mat 5:33 = Num 30:2	Luc 20:42 = Ps 110:1	1Kor 2:16 = Jes 40:13
Mat 21:9 = Ps 118:26	Joh 1:23 = Jes 40:3	1Kor 3:20 = Ps 94:11
Mat 21:42 = Ps 118:23	Joh 12:13 = Ps 118:26	1Kor 10:26 = Ps 24:1
Mat 22:37 = Deut 6:5	Joh 12:38 = Jes 53:1	2Kor 10:17 = Jer 9:23
Mat 22:44 = Ps 110:1	Hand 2:20 = Jl 2:31	Heb 1:10 = Ps 102:26
Mat 23:39 = Ps 118:26	Hand 2:21 = Jl 2:32	Heb 7:21 = Ps 110:4
Mar 1:3 = Jes 40:3	Hand 2:25 = Ps 16:8	Heb 8:8 = Jer 31:31
Mar 11:10 = Ps 118:26	Hand 2:34-35 = Ps 110:1	Heb 8:9 = Jer 31:32
Mar 12:11 = Ps 118:23	Hand 3:22 = Deut 18:15	Heb 8:10 = Jer 31:33
Mar 12:30 = Deut 6:4-5 (3x)	Hand 7:49 = Jes 66:1	Heb 8:11 = Jer 31:34
Mar 12:36 = Ps 110:1	Hand 15:17 = Am 9:12	Heb 10:16 = Jer 31:33
Luc 2:23 = Ex 13:2	Rom 4:8 = Ps 32:2	Heb 10:30 = Deut 32:36
Luc 3:4 = Jes 40:3	Rom 9:28 = Jes 10:23	Heb 12:5 = Spr 3:11
Luc 4:8 = Deut 6:13	Rom 9:29 = Jes 1:9	Heb 12:6 = Spr 3:12
Luc 4:12 = Deut 6:16	Rom 10:13 = Jl 2:32	Heb 13:6 = Ps 118:6
Luc 4:18 = Jes 61:1	Rom 10:16 = Jes 53:1	1Pet 2:3 = Ps 34:9
Luc 4:19 = Jes 61:1-2	Rom 11:3 = 1Kon 19:10	1Pet 3:12 = Ps 34:16-17 (2x)

Tabel 8: Nieuwtestamentische teksten (164) waarin wordt verwezen naar de naam JHWH.

Mat 1:20	Luc 1:76	Hand 7:33	Hand 15:36	1Kor 11:32	Kol 3:24	1Pet 1:25
Mat 1:22	Luc 2:9	Hand 8:22	Hand 15:40	1Kor 14:21	1Tess 1:8	2Pet 2:9
Mat 1:24	Luc 2:9	Hand 8:24	Hand 16:14	1Kor 16:7	1Tess 4:6	2Pet 2:11
Mat 2:13	Luc 2:15	Hand 8:25	Hand 16:15	1Kor 16:10	1Tess 4:15	2Pet 3:8
Mat 2:15	Luc 2:22	Hand 8:26	Hand 18:25	2Kor 3:16	1Tess 5:2	2Pet 3:9
Mat 2:19	Luc 2:23	Hand 8:39	Hand 19:10	2Kor 3:17	2Tess 1:9	2Pet 3:10
Mat 28:2	Luc 2:24	Hand 9:31	Hand 19:20	2Kor 3:17	2Tess 2:2	Jud 1:5
Mar 5:19	Luc 2:26	Hand 10:33	Hand 21:14	2Kor 3:18	2Tess 3:1	Jud 1:9
Mar 13:20	Luc 2:29	Hand 11:21	Rom 12:11	2Kor 3:18	2Tim 1:18	Jud 1:14
Luc 1:6	Luc 20:37	Hand 12:7	Rom 12:19	2Kor 5:11	2Tim 2:19	Op 1:8
Luc 1:9	Luc 2:39	Hand 12:11	Rom 14:4	2Kor 6:17	2Tim 2:19	Op 1:10
Luc 1:11	Luc 5:17	Hand 12:17	Rom 14:6	2Kor 6:18	2Tim 4:14	Op 4:8
Luc 1:15	Joh 5:4	Hand 12:23	Rom 14:8	2Kor 8:21	Heb 1:10	Op 11:17
Luc 1:16	Hand 1:24	Hand 12:24	Rom 14:8	2Kor 10:18	Heb 8:2	Op 15:3
Luc 1:17	Hand 2:39	Hand 13:2	Rom 14:8	Ef 2:21	Heb 12:14	Op 15:4
Luc 1:25	Hand 2:47	Hand 13:10	Rom 14:11	Ef 5:17	Jak 1:7	Op 16:7
Luc 1:28	Hand 3:19	Hand 13:11	1Kor 3:5	Ef 5:19	Jak 3:9	Op 18:8
Luc 1:32	Hand 4:24	Hand 13:12	1Kor 4:19	Ef 6:4	Jak 4:10	Op 19:6
Luc 1:38	Hand 4:26	Hand 13:47	1Kor 5:5	Ef 6:7	Jak 4:15	Op 21:22
Luc 1:45	Hand 4:29	Hand 13:48	1Kor 7:17	Ef 6:8	Jak 5:10	Op 22:5
Luc 1:46	Hand 5:9	Hand 13:49	1Kor 10:9	Kol 1:10	Jak 5:11	Op 22:6
Luc 1:58	Hand 5:19	Hand 14:3	1Kor 10:21	Kol 3:13	Jak 5:11	
Luc 1:66	Hand 7:31	Hand 15:17	1Kor 10:21	Kol 3:22	Jak 5:14	
Luc 1:68	Hand 7:31	Hand 15:35	1Kor 10:22	Kol 3:23	Jak 5:15	

3.3 De toekomst van de Naam

De naam JHWH is niet slechts een geschiedkundige wetenswaardigheid. De Naam zal volgens de Bijbel wel degelijk een rol gaan spelen in de toekomst van de wereld.

3.3.1 De persoonlijke taak van Jezus

Het is de persoonlijke taak van Jezus om de Naam bekend te maken aan zijn broeders (Ps 22:23, Joh 17:26, Rom 15:8-9, Heb 2:12). Ook is hij degene die de Naam zal schrijven op de voorhoofden van hen, die vasthouden aan het geloof (Op 3:12). De Naam zal op de voorhoofden van Gods knechten zijn (Op 22:4), hetgeen ook geldt voor de 144.000 mannen die samen met Jezus zullen regeren in zijn duizendjarig vrederijk (Op 14:1). Dan zal de Messias zijn volk weiden in de majesteit van de Naam (Mich 5:3).

3.3.2 De Naam voor het volk van JHWH

JHWH zal zijn Naam bekend maken aan Israël (Ez 39:7) en het volk van JHWH zal zijn Naam leren kennen (Jes 52:6), aanroepen (Jes 12:4, Zach 13:9) en loven (Jl 2:26).

Na de val van Babylon zal JHWH door de grote schare worden geprezen met de uitroep *Hallelujah!*, hetgeen betekent *Prijst Jah!* (Op 19:1, Op 19:3, Op 19:4, Op 19:6).

3.3.3 De Naam voor alle volken

Aanvankelijk zal de Naam worden gelasterd door de antichrist (Op 13:6) en door alle mensen die zijn merkteken dragen en zijn beeld aanbidden (Op 16:2,9).

JHWH wil echter dat zijn Naam wordt verkondigd over de gehele aarde (Ex 9:16). De Naam was reeds in het verleden bekend tot in verre landen (1Kon 8:41, 1Kon 10:1) en de Naam zal ook in de toekomst weer bekend zijn tot in verre landen (Jes 59:19, Jer 3:17). Alle volken zullen de Naam leren kennen (1Kon 8:43, 2Kron 6:33, Ps 102:16, Ez 36 :23, Ez 39 :7) en zij zullen de Naam aanroepen (Jes 41:25, Sef 3:9) en eren (Ps 86:9). Wanneer JHWH koning zal zijn over de gehele aarde, dan zal zijn Naam de enige zijn (Zach 14:9). Ooit zullen alle volken de naam van JHWH vrezen (Ps 102:16, Jes 59:19) en alle volken zullen zich in Jeruzalem verzamelen omwille van de Naam (Jer 3:17). Al wat leeft zal voor altijd de naam van JHWH prijzen (Ps 145:21).

4 Voor het Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten

4.1 De sabbat en de Naam

De profeet Jesaja spreekt over “vreemdelingen die zich bij JHWH aansloten om hem te dienen” (Jes 56:6). Deze groep wordt vervolgens nader omschreven als “allen die de sabbat onderhouden, zodat zij hem niet ontheiligen”. Elke zevende-dags adventist zou zich goed kunnen identificeren met deze groep, aangezien ook wij ons hebben aangesloten bij JHWH om Hem te dienen en aangezien ook wij de sabbat onderhouden. Zuster White bevestigt deze zienswijze, wanneer zij schrijft: “Deze woorden zijn van toepassing op het Christelijke tijdperk”^[1].

Jesaja noemt echter nog een ander kenmerk van deze groep, namelijk dat zij de naam van JHWH liefhebben (Jes 56:6). Het zou om deze reden juist voor een zevende-dags adventist een waardevol inzicht kunnen zijn, dat onze hemelse Vader wel degelijk een Naam heeft en dat we worden opgeroepen om deze Naam lief te hebben, evenals wij reeds de sabbat onderhouden.

Ook in de tien geboden staat het onderhouden van de sabbat in nauw verband met de naam van JHWH. Het derde gebod verbiedt immers het misbruiken van de naam van JHWH (Ex 20:7, Deut 5:11) en direct daarop volgt het sabbatsgebod (Ex 20:8-11, Deut 5:12-15).

4.2 Zuster Ellen G. White

4.2.1 De naam Jehovah

De naam Jehovah wordt welgeteld 1497 maal gevonden in de geschriften van zuster White. Voor een deel betreft het citaten uit de Bijbel, maar evenzo gebruikt zij vele honderden keren de naam Jehovah uit eigen beweging. Zo gaf zij aan een traktaat uit 1908 de titel “Jehovah is onze koning”.

Het zou te omslachtig zijn om melding te maken van alle teksten waarin zuster White de naam Jehovah gebruikt. Om deze reden wordt hier slechts een selectie gegeven uit de negen volumes van “Testimonies for the Church”. In deze boeken spreekt zuster White over de wet van Jehovah^[2], die zij nader omschrijft als de statuten en leefregels van Jehovah^[3], de geboden van Jehovah^[4] en de tien leefregels van Jehovah^[5]. Daarbij spreekt zij over de sabbatdag als de vierde leefregel van Jehovah^[6], de Sabbat van Jehovah^[7], de heilige rustdag van Jehovah^[8], de geheiligde rustdag van Jehovah^[9] en die ene geheiligde dag van Jehovah^[10]. Het mag duidelijk zijn dat zuster White graag de naam van Jehovah vermeldt, wanneer zij spreekt over zijn Wet en zijn sabbatdag.

Zij stelt haar lezers zelfs de vraag: “Zijn wij aanbidders van Jehovah of van Baal? Van de levende God of van afgoden?”^[11]. Haar eigen antwoord luidt: “Jehovah is de enige ware God en Hij dient te worden vereerd en aanbeden”^[12]. In diezelfde geest richt zij zich tot de kerkelijke ambtsdragers met de woorden: “Levende waarheden, vallende van de lippen van de man Gods, zullen tot gevolg hebben, dat zondaars huiveren en de veroordeelden uitroepen: ‘Jehovah is God!’”^[13].

[1] Spirit of Prophecy, Volume 4, blz 283 & Great Controversy Between Christ and Satan, A Work of Reform [2] Volume 3, blz 513 & Volume 5, blz 503 & Volume 5, blz 717 & Volume 6, blz 236 & Volume 6, blz 273 & Volume 8, blz 213 & Volume 9, blz 92 & Volume 9, blz 229 [3] Volume 4, blz 632 [4] Volume 4, blz 247 [5] Volume 1, blz 361 [6] Volume 1, blz 531 [7] Volume 3, blz 573 [8] Volume 4, blz 247 [9] Volume 5, blz 137 [10] Volume 4, blz 249 [11] Volume 5, blz 173 [12] Volume 6, blz 166 [13] Volume 4, blz 447

4.2.2 Eerbiedig gebruik

Zuster White gebruikt weliswaar vele honderden keren de naam Jehovah, maar zij doet dit altijd op een eerbiedige wijze. Hiertoe roept zij ook haar lezers op met de volgende woorden:

“Engelen zijn misnoegd en verwalgd door de oneerbiedige wijze waarop de naam van God, de grote Jehovah, soms wordt gebruikt in gebed. Zijzelf noemen die naam met de grootste bewondering, altijd hun gezichten versluijrend wanneer zij de naam van God uitspreken; de naam van Christus is ook heilig, en wordt uitgesproken met de grootste eerbied. En zij die in hun gebeden de naam van God gebruiken op een alledaagse of luchthartige wijze, hebben geen besef van het verheven karakter van God, van Christus of van hemelse zaken”^[1].

“De naam van God mag niet achteloos worden gebruikt. Het onteert God als er over hem wordt gesproken alsof Hij op het niveau van een eindig mens zou staan”^[2].

“Er dient eerbied te worden getoond voor de naam van God. Nooit zou die naam lichtelijk of luchthartig uitgesproken mogen worden. Zelfs in gebed zou veelvuldige of nodeloze herhaling moeten worden vermeden”^[3].

“Sommigen nemen zelfs in hun gebeden de naam van God op een luchthartige wijze op hun lippen. Zijn heilige naam zou met ernst moeten worden uitgesproken, en niet achteloos om de zoveel zinnen in onze gebeden moeten worden gebracht”^[4].

Een uiterst belangrijke reden hiertoe, vindt zuster White in het derde gebod:

“Het derde gebod veroordeelt de goddeloze vloeker, maar de geest van deze leefregel reikt nog verder, en verbiedt dat de naam van God in een gesprek wordt gebracht op een achteloze en oneerbiedige wijze. Velen, zelfs onder de belijdende volgelingen van Christus, hebben het gebruik om de naam van God lichtelijk te gebruiken, en, zelfs in hun gebeden en aansporingen, gebruiken zij de Opperste naam niet met een gepaste ernst”^[5].

Het is volgens zuster White van het grootste belang, dat degene die de naam van God noemt, zijn eigen hart doorzoekt om te zien of hij in het geloof is^[6]. Dit wijst duidelijk op de eigen verantwoordelijkheid van een gelovige in deze kwestie.

[1] Signs of the Times, The value of Prayer. Zie ook Testimonies for the Church, Volume 1, blz 410 & Spiritual Gifts, Volume 4b, blz 152

[2] Signs of the Times, Bible Religion

[3] Education, blz 243

[4] Signs of the Times, Special Requirements

[5] Spirit of Prophecy, Volume 2, blz 222 & The Teachings of Christ, blz 74. Zie ook Patriarchen en Profeten, blz 306

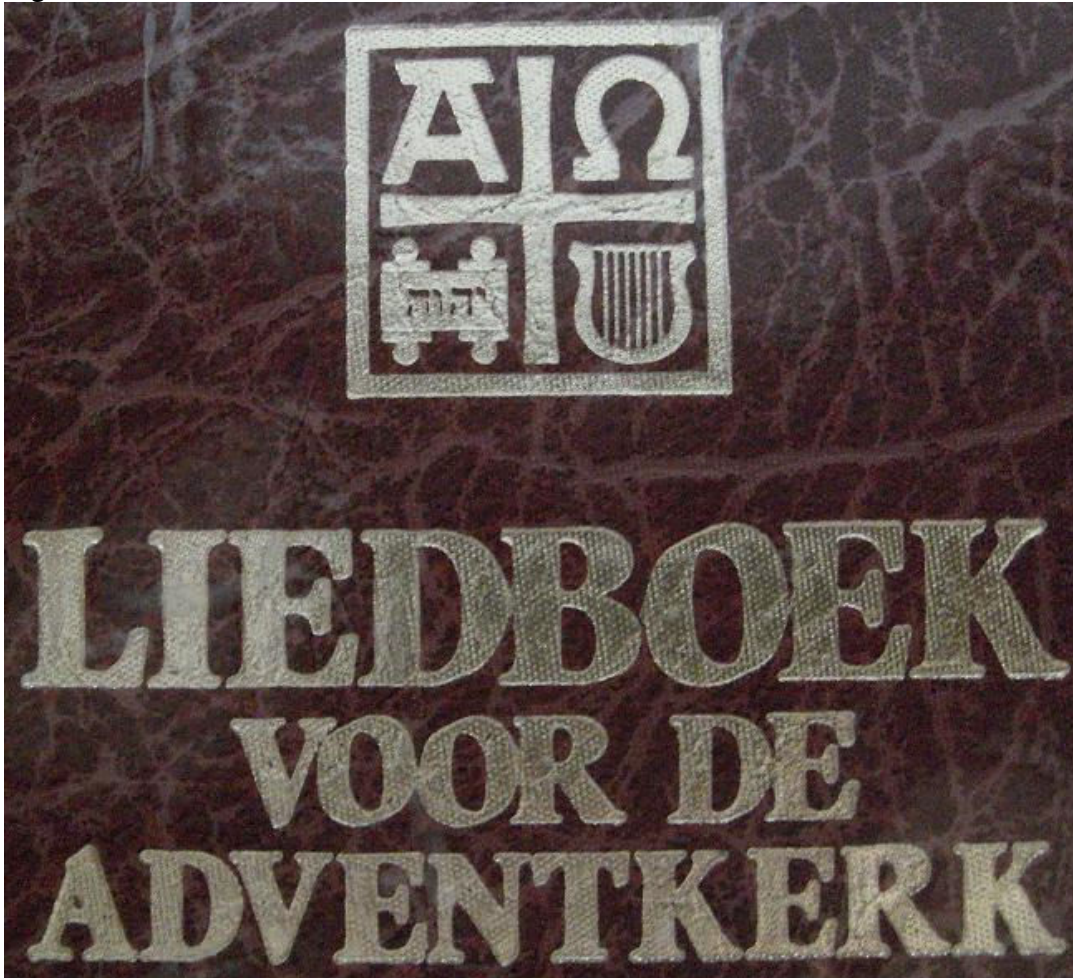
[6] Advent Review and Sabbath Herald, Southern Watchman, Self-Exaltation

4.3 Het liedboek voor de adventkerk

4.3.1 De voorkant van het liedboek

Op de voorkant van het liedboek voor de adventkerk staat een vierkant afgebeeld met daarin een aantal symbolen. Het symbool linksonder is een boekrol met daarop de naam JHWH in het originele Hebreeuwse schrift. Vergelijkt u deze met Figuur 1 op blz 9.

Figuur 3: De voorkant van het liedboek voor de adventkerk



Figuur 4: Uitvergroting van de boekrol met daarop de naam JHWH in het Hebreeuws



4.3.2 De liederen

De eerste 150 liederen uit het liedboek, betreffen de 150 Psalmen. Toen zuster White in het 8^e volume van haar "Testimonies for the Church" enkele Psalmen in volledigheid citeerde, gebruikte zij zonder uitzondering de naam Jehovah. Het betreft hier Psalm 91 (blz 120-121), Psalm 95 (blz 121-122), Psalm 96 (blz 122), Psalm 100 (blz 264), Psalm 104 (blz 273), Psalm 105 (blz 107-109), Psalm 106 (blz 109-112) en Psalm 107 (blz 112-113). Het liedboek maakt echter gebruik van de berijming van ds. H. Hasper uit 1949, in welke de Naam is vervangen door de titel Heer.

Desalniettemin bevat het liedboek één lied, waarin de naam Jehovah toch wordt genoemd. Dat is lied 288 "Wees mijn Leidsman, o Jehovah".

5 Persoonlijke toepassing

U heeft dankzij deze Bijbelstudie ongetwijfeld nieuwe kennis opgedaan en het is goed om erover na te denken wat u wilt gaan doen met deze nieuwe kennis. Dat kan geen enkel mens voor u bepalen, dat is geheel tussen u en uw hemelse Vader. Dus wat u ook besluit; zorg ervoor dat u handelt naar wat u werkelijk gelooft. Deze paragraaf is slechts ter overdenking.

5.1 Voor wanneer u de Bijbel vertaalt

Wanneer u betrokken bent bij een Bijbelvertaalproject, of u vertaalt zelf stukken tekst vanuit de grondtekst, dan zou u ervoor kunnen kiezen om de naam JHWH op de rechtmatige plaats te laten staan.

5.2 Voor wanneer u de Bijbel leest of voorleest

Wanneer u in uw Bijbelvertaling de titel HERE leest, dan zou u ervoor kunnen kiezen om op die plaatsen de naam JHWH te lezen. De meest traditionele uitspraak is Jehovah (§4.2.1), maar deze is gebaseerd op een misinterpretatie van de Masoretische teksten (§1.2.4). De meest waarschijnlijke uitspraak is Jahweh (§1.2.4).

Mocht u vanuit uw ambt in de gelegenheid zijn om de eredienst af te sluiten met de priesterlijke zegen (Num 6:24-26), dan zou u ervoor kunnen kiezen om hierbij de naam JHWH uit te spreken, aangezien juist deze Naam de kern vormt van deze zegening (Num 6:27).

5.3 Voor wanneer u tot God bidt

Wanneer u “het onze Vader” bidt, dan houdt u reeds rekening met de Naam van onze Vader, omdat u aanvangt met de woorden “uw Naam worde geheiligd” (Mat 6:9). Ook in uw vrije gebed, zou de naam JHWH een rol kunnen spelen, aangezien onze Vader deze Naam heeft gegeven om Hem daarmee te gedenken (Ex 3:15).

5.4 Voor uw relatie met Jezus

De naam Jezus betekent JHWH-redt (§2.1.2). Hij is degene door wie JHWH zijn reddend werk verricht. Ook is het zijn persoonlijke taak om de Naam bekend te maken aan zijn broeders (§3.3.1). Wanneer u de Naam van onze Vader een plaats geeft in uw leven, dan leeft u in dat opzicht zoals ook Jezus leefde (§3.2.8).

5.5 Voor wanneer u spreekt tot anderen

U zou ervoor kunnen kiezen om anderen te vertellen over de Naam van onze Vader. U zou er wellicht goed aan doen om deze Naam slechts bekend te maken aan uw broers en zussen, aangezien ook Jezus zelf deze richtlijn volgt (Ps 22:23, Joh 17:26, Heb 2:12).

5.6 Enkele voorwaarden

Wanneer u ertoe besluit om de naam JHWH uit te spreken, dan dient u zich goed te beseffen dat dit gepaard dient te gaan met het afstand nemen van de zonde (§2.3.2). Ook dient elk gebruik van de Naam op een zinvolle wijze te gebeuren, zoals ons wordt voorgeschreven in het derde gebod (Ex 20:7, Deut 5:11): **“Gij zult de naam van JHWH, uw God, niet ijdel gebruiken, want JHWH zal niet onschuldig houden wie zijn Naam ijdel gebruikt”**. Dit houdt eveneens in, dat we de Naam uitsluitend op een eerbiedige wijze gebruiken (§4.2.2).

Te raadplegen was Ik voor hen die naar Mij niet vroegen,
te vinden voor hen die Mij niet zochten;
Ik zeide tot een volk dat mijn Naam niet aanriep:
Hier ben Ik, hier ben Ik!
Jesaja 65:1

Daarom zal mijn volk te dien dage mijn Naam kennen,
dat Ik het ben, die spreek: Zie, hier ben Ik!
Jesaja 52:6